

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: 20.2.2017

Sayı: 1276

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Siyasi Partilerin ve Seçimlerin Finansmanı Kanunu Teklifi gerekçesiyle birlikte
ilişikte sunulmuştur.

Gereği için arz ederim. .../02/2017

Kemal KILIÇDAROĞLU
İzmir Milletvekili
CHP Genel Başkanı

Engin ALTAY
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

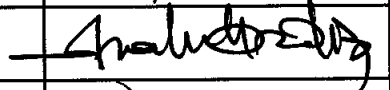
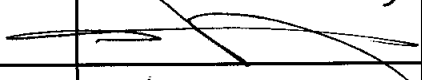
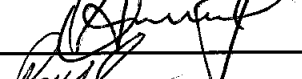
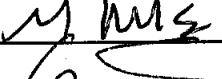
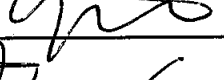
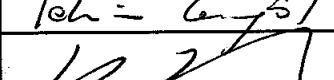
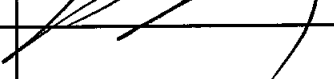
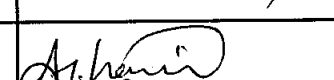
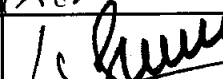
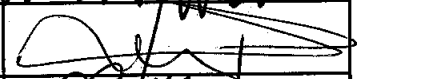
Levent GÖK
Ankara Milletvekili
Grup Başkanvekili

Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili
Grup Başkanvekili

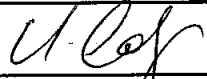
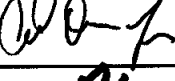
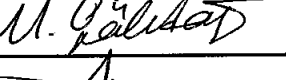
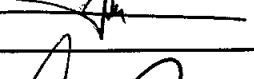
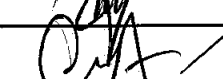
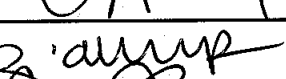
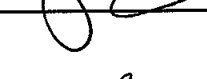
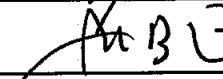
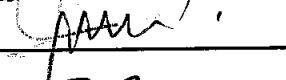
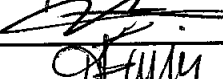
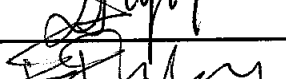
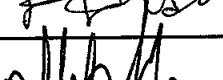
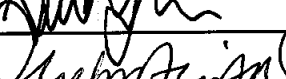
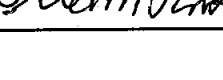
TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe			
Esas Komisyon	Anayasa			
Tarih:	20 Mart 2017		E.No: 2/1654	
Yan.Üzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gen.Sek.
TBMM BAŞKANI				

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
20 Şubat 2017
Numara:

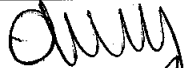
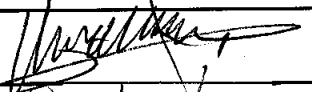
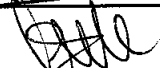
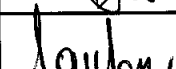
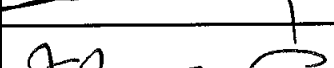
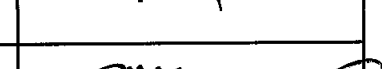
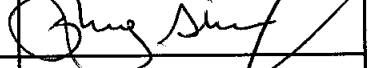
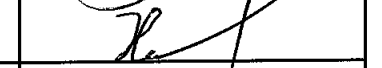
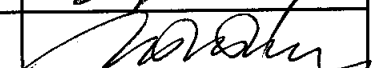
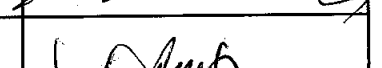
T B M M GENEL EVRAK
20 Şubat 2017
No: 113750

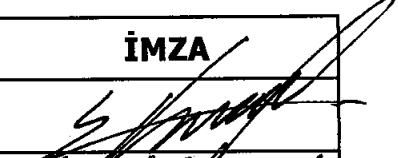
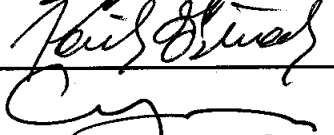
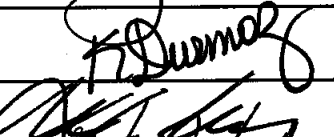
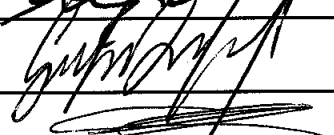
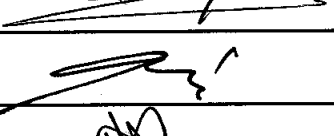
ADI	SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
İbrahim	ÖZDİŞ	Adana	
Zülfikar İnönü	TÜMER	Adana	
Elif Doğan	TÜRKMEN	Adana	
Aydın	USLUPEHLİVAN	Adana	
Burcu	KÖKSAL	Afyonkarahisar	
Mustafa	TUNCER	Amasya	
Ayşe Gülsün	BİLGEHAN	Ankara	
Tekin	BİNGÖL	Ankara	
Murat	EMİR	Ankara	
Levent	GÖK	Ankara	
Ali Haydar	HAKVERDİ	Ankara	
Ahmet Haluk	KOÇ	Ankara	
Bülent	KUŞOĞLU	Ankara	
Şenal	SARIHAN	Ankara	
Nihat	YEŞİL	Ankara	
Necati	YILMAZ	Ankara	
Mustafa	AKAYDIN	Antalya	
Deniz	BAYKAL	Antalya	
Çetin Osman	BUDAK	Antalya	

ADI	SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Niyazi Nefi	KARA	Antalya	
Devrim	KÖK	Antalya	
Öztürk	YILMAZ	Ardahan	
Uğur	BAYRAKTUTAN	Artvin	
Metin Lütfi	BAYDAR	Aydın	
Bülent	TEZCAN	Aydın	
Hüseyin	YILDIZ	Aydın	
Ahmet	AKIN	Balıkesir	
Namık	HAVUTÇA	Balıkesir	
Mehmet	TÜM	Balıkesir	
Muhammet Rıza	YALÇINKAYA	Bartın	
Yaşar	TÜZÜN	Bilecik	
Tanju	ÖZCAN	Bolu	
Mehmet	GÖKER	Burdur	
Nurhayat	ALTACA KAYIŞOĞLU	Bursa	
Erkan	AYDIN	Bursa	
Ceyhun	İRGİL	Bursa	
Lale	KARABİYİK	Bursa	
Orhan	SARIBAL	Bursa	
Muharrem	ERKEK	Çanakkale	
Bülent	ÖZ	Çanakkale	
Tufan	KÖSE	Çorum	
Kazım	ARSLAN	Denizli	
Melike	BASMACI	Denizli	
Erdin	BİRCAN	Edirne	
Okan	GAYTANCIOĞLU	Edirne	

ADI	SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Utku	ÇAKIRÖZER	Eskişehir	
Gaye	USLUER	Eskişehir	
Cemal Okan	YÜKSEL	Eskişehir	
Akif	EKİCİ	Gaziantep	
Mehmet	GÖKDAĞ	Gaziantep	
Bülent Yener	BEKTAŞOĞLU	Giresun	
Mevlüt	DUDU	Hatay	
Birol	ERTEM	Hatay	
Serkan	TOPAL	Hatay	
Hilmi	YARAYICI	Hatay	
İrfan	BAKIR	Isparta	
Onursal	ADIGÜZEL	İstanbul	
Yakup	AKKAYA	İstanbul	
Gamze	AKKUŞ ILGEZDİ	İstanbul	
Engin	ALTAY	İstanbul	
Süleyman Sencer	AYATA	İstanbul	
Mehmet	BEKAROĞLU	İstanbul	
Kadri Enis	BERBEROĞLU	İstanbul	
İlhan	CİHANER	İstanbul	
Dursun	ÇİÇEK	İstanbul	
Selina	DOĞAN	İstanbul	
Zeynel	EMRE	İstanbul	
Didem	ENGİN	İstanbul	
Eren	ERDEM	İstanbul	
Aykut	ERDOĞDU	İstanbul	
Mehmet Akif	HAMZAÇEBİ	İstanbul	

ADI	SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
İlhan	KESİCİ	İstanbul	İlhan Kesici
Ali	ÖZCAN	İstanbul	Ali Özcan
Sibel	ÖZDEMİR	İstanbul	Sibel Özdemir
Şafak	PAVEY	İstanbul	Şafak Pavey
Oğuz Kaan	SALICI	İstanbul	Oğuz Kaan Salıcı
Ali	ŞEKER	İstanbul	Ali Şeker
Bihlun	TAMAYLIGİL	İstanbul	Bihlun Tamayligil
Mahmut	TANAL	İstanbul	Mahmut Tanal
Mustafa Sezgin	TANRIKULU	İstanbul	Mustafa Sezgin Tanrikulu
Gürsel	TEKİN	İstanbul	Gürsel Tekin
Erdoğan	TOPRAK	İstanbul	Erdoğan Toprak
Barış	YARKADAŞ	İstanbul	Barış Yarkadaş
Gülay	YEDEKCI	İstanbul	Gülay Yedekci
Zeynep	ALTIOK	İzmir	Zeynep Altıok
Murat	BAKAN	İzmir	Murat Bakan
Mustafa Ali	BALBAY	İzmir	Mustafa Ali Balbay
Tacettin	BAYIR	İzmir	Tacettin Bayir
Musa	ÇAM	İzmir	Musa Çam
Aytun	ÇIRAY	İzmir	Aytun Çiray
Kemal	KILIÇDAROĞLU	İzmir	Kemal Kılıçdaroğlu
Ahmet Tuncay	ÖZKAN	İzmir	Ahmet Tuncay Özkan
Özcan	PURÇU	İzmir	Özcan Purçu
Selin	SAYEK BÖKE	İzmir	Selin Sayek Böke
Atila	SERTEL	İzmir	Atila SerTEL
Kamil Okyay	SINDIR	İzmir	Kamil Okyay Sındır
Zekeriya	TEMİZEL	İzmir	Zekeriya Temizel

ADI	SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Ali	YİĞİT	İzmir	
Çetin	ARIK	Kayseri	
Vecdi	GÜNDOĞDU	Kırklareli	
Türabi	KAYAN	Kırklareli	
Haydar	AKAR	Kocaeli	
Fatma	KAPLAN HÜRRIYET	Kocaeli	
Tahsin	TARHAN	Kocaeli	
Mustafa Hüsnü	BOZKURT	Konya	
Veli	AĞBABA	Malatya	
Mazlum	NURLU	Manisa	
Özgür	ÖZEL	Manisa	
Tur	YILDIZ BIÇER	Manisa	
Aytuğ	ATICI	Mersin	
Hüseyin	ÇAMAK	Mersin	
Serdal	KUYUCUOĞLU	Mersin	
Durmuş Fikri	SAĞLAR	Mersin	
Ömer Süha	ALDAN	Muğla	
Nurettin	DEMİR	Muğla	
Akın	ÜSTÜNDAĞ	Muğla	
Ömer Fethi	GÜRER	Niğde	
Seyit	TORUN	Ordu	
Engin	ÖZKOÇ	Sakarya	
Hayati	TEKİN	Samsun	
Kemal	ZEYBEK	Samsun	
Barış	KARADENİZ	Sinop	
Ali	AKYILDIZ	Sivas	

ADI	SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Emre	KÖPRÜLÜ	Tekirdağ	
Faik	ÖZTRAK	Tekirdağ	
Candan	YÜCEER	Tekirdağ	
Kadim	DURMAZ	Tokat	
Haluk	PEKŞEN	Trabzon	
Gürsel	EROL	Tunceli	
Özkan	YALIM	Uşak	
Muharrem	İNCE	Yalova	
Ünal	DEMİRTAŞ	Zonguldak	
Şerafettin	TURPCU	Zonguldak	

SİYASİ PARTİLERİN VE SEÇİMLERİN FİNANSMANI KANUNU TEKLİFİ

GENEL GEREKÇE

Demokratik siyasi sistemlerin vazgeçilmez unsurları ve Cumhuriyet ve demokrasinin temel dayanağı siyasi partilerdir. Siyasi partiler olmadan ne cumhuriyet ne de demokrasinin anlamı olabilir. Siyasi partiler ve siyasi çeşitlilik demokratik siyasi kültür ve olgunluğun yanında sosyal ve kültürel ilerlemenin de lokomotifidir. Ancak cumhuriyet ve demokrasinin sağlam temellere oturabilmesi için siyasi partilerin sağlam kurumsallaşmış örgütsel yapıya, güvenli, sürekli ve yeterli mali kaynağa sahip olmaları gerekir.

Demokratik bir ülkede siyasi mücadelenin adil ve demokratik bir yarış, saydamlık ve hesap verilebilirlik ilkelerine dayanması; siyasi partileri siyasi mücadelede adil bir yarışma ortamından dışlayacak uygulamaların ve engellerin olmaması gerekir. Buna ilave olarak belirli bir siyasi örgütlülük ve temsil gücüne sahip olan siyasi partilerin hem merkezi hem de yerel meclislerde temsil edilebilmelerine engel olacak yasal ve fiili uygulamaların olmaması önemlidir. Bu katılımcı ve çoğulcu temsile dayalı demokratik ve çağdaş ülkelerde çağdaş siyasal demokrasinin temel gereksinimidir.

Siyasi partilere güven demokrasinin yaşatılması için başka bir unsurdur. Eğer siyasi partiler ülke kaynaklarının ulusal çıkarlar dışında yolsuzluklar veya başka amaçlarla kötüye kullanılmasının aracı haline gelmişlerse böyle bir ortamda artık siyaset değil menfaat yarışı vardır. Bunun ülke için yaratacağı olumsuzlukları anlatmaya sayfalar yetmez. Gelişmiş demokrasilerde siyasi partilerin temel siyasi faaliyetlerini sürdürebilmeleri için yasal finansman kaynaklarına sahip olmaları ve bu kaynakların önemli bir kısmının devlet tarafından sağlanması gerekir. Bu demokrasinin bir ülkeye maliyetidir. Ancak bu maliyet sayesinde siyasi partiler çıkar peşinde koşan kişilere muhtaç olmaktan kurtarılabilir. Bu kapsamda siyasi partilerin finansmanında saydamlık ve hesap verme sorumluluğu temel bir role sahiptir. Sağlıklı ve modern demokrasiler için olmazsa olmaz olan siyasetin finansmanında saydamlık ve hesap verilebilirliğin, ülkemizde de sağlam bir temele

oturtulması ve tüm kurum ve kurallarıyla işletilmesi ve sistemin aktörleri tarafından içselleştirilmiş mekanizmalarıyla yerleşmesinin sağlanması gerekmektedir.

Demokratik ülkelerde siyasi partiler *demokrasinin sinir merkezi* olarak kabul edilmektedir. Siyasi partilerin ve adayların kampanyalarının finansmanının ne kadar şeffaf ve hesap verebilir olması ile seçimlerin özgür, adil ve eşitlikçi bir ortamda gerçekleşmesi arasında bir ilişki bulunmaktadır. Demokratik siyasi rekabetin olmazsa olmazı *fırsat eşitliğinin* sağlanması için siyasetin finansmanının düzenlenmesi önemli ve gereklidir. Bu düzenlemelerin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine işlerlik kazandırmalarını sağlamak üzere, öncelikle dikkate alınması gereken hususlar şunlardır: medya ve kampanya harcamalarının kaynaklarıyla birlikte *kamuoyuna açıklanması*; partilerle medya kuruluşları arasında yapılan hizmet sözleşmelerinin *kamuoyunun bilgisine sunulması* ve herhangi bir usulsüzlük durumunda uygulanacak *denetim ve yaptırım mekanizmalarının* açık bir biçimde tanımlanması¹.

Türkiye'nin mevcut koşulları siyasi partilerin ve seçim kampanyalarının finansmanı ile mali denetim bakımından oldukça sorunludur. Siyasetin finansmanı ile ilgili yasal düzenlemelerin yetersizliği, kurumsal yapıların gelişmemiş olması ve uygulama alanındaki eksikliklerin yanı sıra, siyasetçilerin de bu konuyla ilgili reformlara sıcak bakmadığı görülmektedir.² GRECO'nun (Group of States Against Corruption) 2016 Raporunda uygulamada siyasetin finansmanında saydamlığın tatmin edici düzeyde olmadığı; mevcut durumun iyileştirilmesi için yapılan tavsiyeler konusunda da kayda değer bir ilerleme yapılmadığı ifade edilmektedir.³ Yine Transparency International'ın Raporuna⁴ göre Türkiye'de siyasi partiler yolsuzluk sıralamasında kamu yönetimi, eğitim ve özel sektörden sonra dördüncü sırada yer almaktadır.

Siyasi partilerin finansmanı devlet yardımı, bağışlar ve özel finansman kaynaklarıyla sağlanmaktadır. Doğrudan ve dolaylı devlet yardımları, bir başka deyişle kamusal finansman,

¹ Siyasetin Finansmanı ve Şeffaflık, Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya, Dr. Umut Gündüz, Damla Cihangir-Tetik, Uluslararası Şeffaflık Derneği, Ocak 2016,

² Siyasetin Finansmanı ve Şeffaflık, Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya, Dr. Umut Gündüz, Damla Cihangir-Tetik,, sayfa 7.

³ Greco Fourth Evaluation Round, Evaluation Report Turkey, 17 March 2016,

⁴ TI, Turkey: overview of corruption and anti-corruption, February 2014

siyasi partilerin varlıklarını sürdürmeleri yönünden bir gereklilik olarak görülmektedir. Türkiye’de kayıtlı 101 siyasi partiden yalnızca 4 tanesi devlet yardımı alabilmektedir. Bu durum siyasette adil rekabet bakımından büyük eşitsizliklere yol açmaktadır. Bu alanda tespit edilen bir başka önemli sorun, siyasi partilerin mali bilgilerinin kamuya açık olmamasıdır. Siyasi partiler tarafından yayınlanmayan parti hesapları ile ilgili tek bilgi kaynağı Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan mali denetim kararlarıdır. Bu kararlar da, genel ve sınırlı bilgiler sunmaktadır.⁵

OECD kaynaklarına göre İsviçre’nin dışında kalan bütün OECD ülkelerinde siyasi partilere doğrudan devlet yardımı yapılmaktadır. 33 OECD ülkesi arasından:

- 15 Ülkede siyasi partilere düzenli olarak devlet yardımı yapılmakta;
- Sadece 3 ülkede seçim kampanyalarıyla ilgili olarak devlet yardımı yapılmakta ve
- Kalan 15 ülkede siyasi partilere hem düzenli devlet yardımı hem de seçim kampanyalarında ilave devlet yardımı yapılmaktadır.

Kuşkusuz, para hem vatandaşların adaylarını veya siyasi partilerini desteklemede bir araç olarak hem de adaylar ve siyasi partilerin seçim bölgelerine ulaşmaları ve politika seçenekleri ile kamusal tartışmaların şekillendirmesinde bir araç olarak önemli bir rol oynamaktadır. Adaylar ve siyasi partilerin paraya erişimi, ayrıca, siyasi rekabeti şekillendirmektedir. Seçim kampanyalarında yapılan harcama ile seçim sonuçları arasında doğru bir orantı olup; daha çok parayla finanse edilen adayların daha az parayla seçim kampanyası yürüten adaylara üstünlük sağlamaları kuvvetle muhtemeldir. OECD ülkelerinin %35’nde siyasi parti veya adayların seçim harcamalarında bir limit yoktur. OECD ülkelerinin %47’nde ise hem siyasi partiler hem de adaylar için harcama limitleri getirilmiştir. %12’nde ise sadece adaylara limit getirilmiş fakat siyasi partilere getirilmemiştir. Örneğin Fransa, İzlanda, İrlanda ve Japonya’da bir adayın harcayabileceği tutara bir limit getirilmiş iken siyasi partiler için bir limit yoktur. İspanya ve ABD’de siyasi partiler için harcama limiti getirilmiş iken adaylar için getirilmemiştir.

⁵ Siyasetin Finansmanı ve Şeffaflık, Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya, Dr. Umut Gündüz, Damla Cihangir-Tetik,, sayfa 7.

Seçim kampanyalarının finansmanı alanında yasal düzenlemelerin eksikliği, kampanya finansman kaynaklarının belirsizliği ve seçim sonrası denetimin olmaması/yetersizliği temel sorunlar olarak tespit edilmiştir. 7 Haziran 2015 Milletvekili seçimleri, 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanı Seçimi ve 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Seçimleri incelediğinde; seçim kampanyalarında çok sayıda yasa ihlalinin yapıldığı ulusal medyaya yansımıştır. Bununla birlikte, bu ihlallerle ilgili neredeyse hiç bir caydırıcı yaptırım uygulanmamıştır. Kamu kaynaklarının bir siyasi partinin ya da adayın “lehine” kullanılması ve çeşitli kamu görevlilerinin siyasi kampanya süreçlerinde etkin rol alması en yaygın görülen ihlallerdir.⁶

Milletvekili Genel Seçimleri’nde %10 olan ülke barajı değiştirilmeden, siyasi partilere Hazine yardımı eşiğinin %3’e indirilmesi siyasi partilerin gelişmelerini ve demokrasinin yerleşmesini desteklemeyecektir. Partilerin denetiminde olan ya da dolaylı bir biçimde birlikte hareket eden kuruluşların hesaplarının da parti hesaplarıyla birlikte açıklanması, üçüncü kişilerin katkılarının düzenlenmesinde önem taşımaktadır. Kamu kaynaklarıyla faaliyet veren devlet televizyonlarının, tüm siyasi partilere ve adaylara, eşit süre ayırması, adil rekabetin sağlanması bakımından zorunludur.⁷ Hatta iktidar partisinin görev süresince her zaman bu kanalları kullanma imkanı olduğundan, muhalefet partilerine daha uzun süre verilmesi, demokratik siyasetin desteklenmesi açısından, daha adil bir uygulama olacaktır.

Seçim kampanya dönemlerinde siyasi partiler tarafından yapılan harcamalar, partilerin o yıldı hesapları içerisinde ele alınıp standart denetim ve raporlama işlemine tabi tutulmaktadır. Bu nedenle, partilerin seçim harcamalarına ilişkin ayrıntılı bilgiye ulaşmak olanaksızdır. Money, Politics and Transparency 2014 raporunda seçim kampanyalarının finansmanına ilişkin kayıtlara ulaşım bakımından, Avustralya 89 puanla birinci, Lübnan ve Malawi 0 puanla sonuncu sırada yer alırken, Türkiye, 54 lke arasında 39 puanla 35’inci sırada yer almıştır.⁸ ülkemizde seçimlere ilişkin finansman verilerinin siyasi partiler tarafından ayrı bir şekilde raporlanmıyor olması saydamlık ve hesap verme sorumluluğu açısından önemli bir eksikliktir.

⁶ Siyasetin Finansmanı ve şeffalık, Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya, Dr. Umut Gündüz, Damla Cihangir-Tetik,, sayfa 8.

⁷ Siyasetin Finansmanı ve şeffalık, Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya, Dr. Umut Gündüz, Damla Cihangir-Tetik,, sayfa 8.

⁸ Siyasetin Finansmanı ve şeffalık, Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya, Dr. Umut Gündüz, Damla Cihangir-Tetik,, sayfa 9.

Partilerin gelir ve harcamalarının yalnızca, teknik olarak, usule uygunluk denetimine tabi olması gerçek anlamda siyasetin finansmanının denetlenmediğini göstermektedir. Ayrıca denetim süresi çok uzundur ve raporlar çok geç yayınlanmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda, bir yıla ait mali denetim raporunun ortalama 4 yıl sonra yayınlandığı hesaplanmıştır. Bu gecikmede, denetim için yeterli işgücünün bulunmaması önemli bir etken olarak tespit edilmiştir. Mali denetim kararlarının gecikmesi ve yayınlandığı dönemde güncelliğini yitirmiş olması kamuoyu etkisini azaltan bir başka etkidir.⁹ Seçimlerin ve siyasi partilerin bir mali yıla ait mali işlemlerine ilişkin denetimlerinin makul bir zaman içinde yapılması ve kamuoyu ile paylaşılması denetimin etkinliği ve verimliliği açısından gereklidir. Diğer türlü aradan uzun süre geçtikten sonra yapılan denetimde tespit edilen hususların hem siyasi parti, hem kamuoyu hem de yasal yaptırımlar açısından önemli bir etkisi kalmayacaktır.

Demokrasilerde sadece özgür, adil, düzenli ve rekabetçi bir seçimle dört beş yılda bir iktidarı belirlemek, seçilmişlerin hesap verebilir olması için yeterli değildir. Vatandaşların seçtikleri siyasilerin eylemlerini sürekli izleyebilir ve denetleyebilir olması ve bunun için gerekli araçların sağlanması da gereklidir. Bir başka deyişle, şeffaflık ve hesap verebilirlik arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda, siyasette kullanıldığı genel anlamıyla şeffaflık, tüm paydaşların zamanında ulaşabileceği, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir ve güvenilir bir biçimde sunulan ekonomik, toplumsal ve siyasal bilgi akışıdır.

Uluslararası Şeffaflık Derneği tarafından Ocak 2016 tarihli Siyasetin Finansmanı ve Şeffaflık Raporunda ifade edildiği üzere demokratik, saydam ve hesap veren bir siyasal sistemin geliştirilip pekiştirilmesi önemlidir. Bu çerçevede söz konusu Raporda öne çıkan başlıca öncelikler aşağıda sıralanmıştır.

- Cumhurbaşkanı, milletvekilleri, bakanlar ve seçimle işbaşına gelen tüm kamu görevlilerinin kendilerinin ve birinci dereceden yakınlarının malvarlığı açıklamaları her yıl yinelenerek kamuoyuna açık hale getirilmelidir. Tüm seçim dönemlerinde (Cumhurbaşkanı, milletvekili ve mahalli idareler) siyasi partilerin ve adayların seçim kampanya bütçeleri, gelir kaynakları –aynı ve nakdi katkılar- ve harcamaları ayrıntılı bir biçimde kayıt altına alınmalıdır. Bu kayıtlar, uzman denetçiler tarafından denetlenmelidir. İlgili denetim raporları zamanında kamuoyuna açıklanmalıdır.

⁹ Siyasetin Finansmanı ve Şeffaflık, Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya, Dr. Umut Gündüz, Damla Cihangir-Tetik,, sayfa 9.

- Siyasi partilerin hazine yardımı alabilmesi için belirlenmiş olan en az %3'lük oy oranı, siyasi partiler arasındaki rekabette adaletsizlik yaratmaktadır. Bu alt sınır kaldırılarak, tüm siyasi partiler seçimlerde aldıkları oy oranında Hazine yardımı almalıdır.

- Her siyasi parti ve aday için adil, eşitlikçi ve özgür bir rekabet ortamı yaratılmadan siyasetin finansmanında şeffaflık ve hesap verebilirlikten bahsedilemez. Seçimlerin adil, eşitlikçi ve özgür bir şekilde gerçekleşmesi için seçim barajı olan %10 kaldırılarak, bu konuda AB üye ülkelerindeki uygulamalar dikkate alınmalıdır.

- Siyasi partilerle ilişkili ya da onların denetiminde olan kuruluşların hesaplarının da parti hesaplarıyla birlikte incelenerek, üçüncü kişilerin kayıt dışı bağış, katkı ve yardımları denetim altına alınmalıdır.

- Seçimlerin adil ve eşitlikçi bir ortamda gerçekleşmesi demokrasinin en temel koşuludur. Bu bağlamda, seçim süreçlerini düzenleyen ve denetleyen kurumların bağımsızlığı güvence altına alınmalıdır.

- Siyasi partilerin mali denetimiyle ilgili olarak; harcamaların detaylarını da içerecek bir biçimde yeniden düzenlenmeli, kesinhesap usul ve belgeleri evrensel standartlara uygun hale getirilmeli ve denetim sürecinde yeterli işgücü sağlanmalıdır. Seçim kampanyalarında, devlet radyo ve televizyonlarının tarafsızlık ilkesine uymaları ve siyasi parti ve adayların bu olanaklarından eşit olarak yararlanması sağlanmalıdır.

- Sivil toplum, medya, akademik kuruluşlar ve siyasi partilerden temsilcilerin katılacağı bağımsız bir izleme ve gözetim mekanizması oluşturularak, seçimlerde ortaya çıkan yasal ihlallerin saptanmalı ve raporlanarak yetkili makamlara sunulmalıdır.

- 298 sayılı Kanun'da¹⁰ yer alan seçim dönemi yasakları izlenerek, ihlaller Kanun'da yazılı yaptırımlarla etkili bir biçimde cezalandırılmalıdır. Demokrasi ve açık toplumun en

¹⁰ Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun

önemli araçlardan bir tanesi olan medyanın siyasetin finansmanı, şeffaflık ve hesap verebilirlik konularında etkin çalışmasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.¹

Siyasi mücadelede adil yarışmayı bozan para ve devlet gücünün, özellikle iktidar partilerince, siyasete araç edilmesidir. Sağlıklı ve güçlü bir demokratik siyasi ortamın oluşmasında paranın siyaseti esir alamaması ve devlet gücü ve imkanlarının iktidar partisine değil bütün topluma eşit ve adil hizmet sunumu için kullanılması gerekir. Diğer türlü bütün vatandaşlar vergi vermesine karşın bunlardan bütün toplum değil ağırlıklı olarak iktidar partisinin yandaşlarının yararlanması sağlanarak ulusal kaynakların kanunsuz bir şekilde yandaşlara aktarılmasına neden olunur. Eğer siyasi güç para ve devlet imkanları kullanılarak artırılıyorsa bu o ülkede siyasetin kirlendiğinin de işaretidir. Çünkü siyaset ideolojiler üzerine kuruludur. İdeolojinin dışında ekonomik çıkar, etnik köken, din, ırk gibi başka ölçütler üzerine kurulu siyaset siyaset değil, çıkar/menfaat birliğidir. Siyaset bunların dışında özellikle ekonomik ve sınıfsal çıkarlar üzerine kurulu örgütsel mücadeledir. Burada siyasi görüşü ne olursa olsun her düşüncedeki bireyler için öncelik ulusal çıkarlar olmalıdır. Çünkü ulusal çıkarlar maksimize edilirse hem bireysel çıkarlar hem de halkın geleceği o oranda korunur ve maksimize olur. Bu yaklaşım, ülkemizi bireysel menfaati maksimize etmeye çalışan çıkarıcı siyaseti toplumsal kirlenmeden arındırarak halka hizmet etmenin bir aracı haline getirebilecektir. Bu ise ancak sorumlu ve toplumsal duyarlılığı olan saydam ve hesap veren bir siyaset ile mümkündür.

Ülkemizde siyaset, maalesef, uzun yıllardır toplumsal güvenilirlik sıralamasında hep en altlarda yer almaktadır. Siyasetin güvenilir bir kurum haline getirilmesi için ise herhangi çalışma yapılmamaktadır. Bu durum seçmenlerin siyaseti eğer içinde iseler ihale alma, yakınlarına kadro sağlama, tayin ve terfii için; dışında iseler yine benzer menfaatler için iktidarda olan ve kamu gücü kullanandan yararlanmak beklentisiyle tavır almak şeklinde görmesine neden olmaktadır. Böyle olunca ülkemizde demokrasi kültürü gelişmek yerine tam aksine gerilemektedir.

Siyaset kurumunun itibarını korumak siyasetçilerin görevidir. Bazı olumsuz siyasetçi-işadamı ilişkilerinin siyaset kurumuna gölge düşürmesine izin verilmemelidir. Bu nedenle

¹ Siyasetin Finansmanı ve şeffaflık, Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya, Dr. Umut Gündüz, Damla Cihangir-Tetik, sayfa 10.

işadamlarıyla 6zellikle iktidar partisi mensuplarının olası usuls6z ilişkilerinin 6n6n6n alınması ve devlet imkanlarının siyasetin emrine verilmesi engellenmelidir.

6lkemizde her alanda yaşanan bozulmanın kaynağında siyaset kurumu vardır. O nedenle 6lkemizde kamu y6netiminde liyakat ve hukuka saygının sağlanması ve eğitim başta olmak 6zere 6lke olarak geleceğimizin sağlıklı bir temel 6zerine kurulmasının temeli siyaset kurumunun d6zelmesine bağlıdır. 6nce siyaset kurumunu saydam ve hesap veren bir kurumsal yapıya kavuşturmamız gerekmektedir. Eğer 6lkemizde bir şeyler d6zelecekse bu siyaset kurumunda saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanması ile başlayacaktır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle CHP olarak 6lkemizde eğitim, ulusal g6venlik, dış ilişkiler, sağlık, hukuk, sosyal yardım, kamu d6zenini ve g6venliği gibi hemen her alanda yaşanan sorunların 6z6m6 için işe siyaset kurumundan başlamak gerektiğini d6ř6n6yoruz. Bu kapsamda:

- Siyasi partilerin ve seçimlerin finansmanında saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanması,
- Siyasi partilerin daha kısa s6rede denetlenmesi ve denetim sonucunun kamuoyu ile paylaşılması,
- Siyasi partilerin ve adayların seçim harcamalarına sınır getirilerek paranın siyaseti esir almasının 6nlenmesi ve siyasetin daha sağlam temeller 6zerinde yapılmasının sağlanması,
- Seçim harcamalarında İktidar partisi veya koalisyon halinde koalisyona dahil partilere daha az harcama limiti verilerek devlet g6c6n6 kullanmaktan kaynaklanan haksız rekabetin 6nlenmesi,
- Alınan bağış ve yardımlara sınır getirilerek siyasi partilere menfaat beklentisi ile bağış yapılmasının 6nlenmesi ve iktidar partisi veya koalisyon halinde koalisyona dahil partilere, kamu g6c6n6n suiistimal edilmemesi için, daha az yardım ve bağış toplama sınırı tanınması,
- Siyasi partilere yapılacak devlet yardımının g6vence altına alınması,
- Devlet yardımı oranının 2/5000'den 4/5000'e çıkarılarak iki kat artırılması ve b6ylece siyasi partilerin menfaat beklentisi amacıyla yardım yapanların etkisinden kurtarılması,

- Devlet yardımından yararlanmak için **gerekli oy oranının %1'e** indirilerek daha fazla siyasi partiye yardım yapılmasının sağlanması,
- **Devlet yardımlarının %20'sinin** devlet yardımından yararlanma hakkı olan **siyasi partilere eşit olarak dağıtılması** suretiyle iktidar gücüne sahip olmayan siyasi partilerin de ekonomik olarak daha çok desteklenmesi,
- Devlet yardımlarının paylaşımında kadın adaylara öncelik veren siyasi partilere pozitif ayrımcılık yapılması için **devlet yardımlarının %5'nin TBMM'de temsil edilen kadın milletvekili sayısına göre paylaştırılması**,
- Seçim dönemlerinde yapılan **ek devlet yardımlarının %20'nin seçime katılan bütün siyasi partilere eşit olarak dağıtılarak** adil yarışma ortamının sağlanması ve çoğulculuğun desteklenmesi,
- Mevcut uygulamada genel seçimlerde 3 katı yerel seçimlerde 2 katı olan ilave **devlet yardımlarının genel seçimlerde 3 katı, yerel seçimlerde 4 katı** olarak değiştirilerek yerel seçimlerde siyasi partilere daha fazla yardım yapılmasının sağlanarak yerel yönetimlerde siyasetin desteklenmesi,
- Genel ve yerel seçimlere aday olacaklardan alınacak **adaylık ücretlerine sınır getirilerek** seçimlere katılımı önleyecek yüksek adaylık ücretleri belirlenmesinin önüne geçilmesi,
- Siyasi partilerin hesaplarının düzgün tutulabilmesi ve mali raporlarının doğru ve güvenilir bir şekilde hazırlanabilmesi için muhasebe yetkilisi çalıştırma zorunluluğu getirilmesi,
- Genel ve yerel seçimlere **aday olanlara muhasebeci çalıştırma zorunluluğu** getirilerek adayların her türlü seçim harcamalarının hesabının kayıt altına alınması ve raporlanmasının sağlanması,
- Siyasi partilerin siyasi faaliyet ve seçim için oluşturdukları kaynakların seçimlerde adil yarış bozacak şekilde kötüye kullanılmasının önlenmesi,
- Seçim dönemlerinde iktidar partisnin/partilerinin **devlet imkanlarını siyasi çıkarlar için kullanmalarının önlenmesi**; kullananlar hakkında cezai işlem yapılması,
- Siyasi parti ve adaylara **gerçek ve tüzel kişilerin bir yıl içinde yapacakları bağış ve yardımlara üst sınır getirilmesi**, siyasi partilere kanunsuz yardım ve bağış yapıldığının tespit edilmesi halinde hem siyasi partiye hem de yardım ve bağışı yapana mali ve cezai yaptırım getirilmesi,

- Devlet yardımından yararlanan siyasi partilerin bir mali yılda toplayabilecekleri **bağış ve yardımlara sınır getirilmesi**: bu uygulamanın TBMM’de temsil edilmeyen devlet yardımından yararlanan partiler için daha yüksek, devlet yardımından yararlanmayan partiler için sınırsız uygulanması,
- Siyasi partilere bir takvim yılı içinde, üye aidatları dışında, gerçek ve tüzel kişilerden aldıkları nakdi ve ayni bağışların toplam tutarının (5.000) gösterge rakamının bağışın yapıldığı tarihteki memur maaş katsayısı ile çarpılması sonucu bulunacak tutarı aşan **bağışçıların listesini** izleyen yılın Mart ayı sonuna kadar internet sayfalarında ve/veya uygun araçlarla kamuoyuna açıklama yükümlülüğü getirilmesi; bu yükümlülüğe uymayanlara para cezası uygulanması,
- Bir siyasi partiye, parti teşkilatına veya partiyi temsilen parti yöneticisi veya temsilcisine verilen ve tutarı hediyein verildiği tarihteki asgari ücretin 1/5’inden fazla olan tutarda hediye alma yasağı getirilmesi; bu kurala uymayanlara para cezası verilmesi,
- Her bir harcama için 25-TL ye kadar olan harcamalarda belgelendirme zorunluğunun olmaması,
- Siyasi partilere, genel ve yerel seçimlerde, mali işlemleri takip etmek ve seçim maliyetlerini çıkarmak için **Seçim Komisyonu** kurma zorunluluğu getirilmesi,
- TBMM’de temsil edilen siyasi partilerin yapacakları toplam harcama tutarına bir önceki yıl kesinleşmiş gelirlerinin **genel seçimlerde dört katı, yerel seçimlerde ise beş katından** fazla olamama sınırı getirilmesi; **iktidar partisi veya koalisyon durumunda** koalisyon üyesi partiler için bu oranların sırasıyla **üç katı ve dört katı** olarak uygulanarak iktidar partilerinin devlet imkanlarını kullanma avantajlarının kısmen giderilerek daha adil bir seçim yarışı için ortam hazırlanması,
- Siyasi partiler itibariyle seçim maliyetlerinin ölçülmesi için **seçim raporu hazırlama zorunluluğu** getirilmesi,
- Siyasi partilere, siyasi partiler ile bağımsız aday olanlara **seçim hesabı açma ve bütün harcamaları bu hesaptan yaparak kayıt altına alma yükümlülüğü** getirilmesi,
- Siyasi parti ve adayların seçim harcamalarının belirlenen süre içinde Anayasa Mahkemesince denetlenme zorunluluğu getirilmesi,
- Seçimlerde adil yarışma ortamı ve seçim yasaklarının izlenmesi için siyasi parti temsilcilerinin de katılacağı bir **Seçim İzleme Komisyonunun kurulması**,

- Her seçimden önce merkezi yönetim için Başbakan ve yerel yönetimler için bunların üst yöneticilerine **Seçim Öncesi Rapor** hazırlama zorunluluğunun getirilerek saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanması,
- Siyasi partilerin hesaplarının izlenebileceği **standart bir muhasebe ve raporlama sistemi** kurulması,
- Siyasi partilere **yıllık faaliyet raporu hazırlama zorunluluğu** getirilmesi,
- Siyasi partilerde **iç denetim sistemi kurulması yükümlülüğü** verilmesi,
- Siyasi partilerin dış denetiminin Anayasa Mahkemesince yapılmaya devam edilmesi; ancak devlet yardımından yararlanan siyasi partilerin hesaplarını en geç kendisine gelmesinden itibaren 6 ay içinde denetleme ve sonuçlandırma **yükümlülüğü** verilmesi,
- Siyasi partilerin ve seçimlerin finansmanına ilişkin hükümlere uymayanlara etkin yaptırımlar getirilmesiyle,

Ülkemizde siyasetin ve seçimlerin finansmanında saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanarak siyasetin tekrar ülkemiz için güvenilir bir kurum haline getirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Kanun teklifinin amacının siyasi partilerin her türlü gelir ve giderleri ile siyasi parti ve bağımsız adayların seçim kampanyalarının finansmanı, kayıt düzeni oluşturulması, raporlanması, mali denetimi ve bunlara ilişkin yaptırımların yasal bir zeminde yürütülerek siyasi faaliyetlerde adalet, dürüstlük, saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanması amacıyla hazırlandığı açıklanmaktadır.

MADDE 2- Bu Kanunun Türkiye’de faaliyet gösteren ve Kanununa uygun olarak kurulan siyasi partiler ile milletvekili, belediye başkan adayları ve bağımsız olarak bu siyasi görevlere aday olanların siyasi ve seçim faaliyetlerinin finansmanına, muhasebeleştirilmesine, raporlanmasına ve denetimine ilişkin faaliyetleri kapsayacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 3- Teklifte geçen bazı kavramlar açıklanmaktadır.

MADDE 4-Maddenin birinci fıkrasında siyasi partiler, partilerden aday olanlar, bağımsız adaylar ile seçilmişlerin mali faaliyetlerinde saydamlık esas olacağı; siyasi partilerin ve bağımsızların gelirleri, giderleri ve varlıklarının belirli bir kayıt düzenine göre muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve herkes tarafından ulaşılabilir şekilde yararlanıcıların bilgisine sunulmasının zorunlu olduğu hüküm altına alınmaktadır. .

Maddenin ikinci fıkrasında siyasi partilerin, tüyelerden aldıkları aidatlar hariç, mali yardım aldıkları gerçek ve tüzel kişi ve kuruluşları internet sayfalarında veya uygun araçlarla ilan etme yükümlülüğü getirilmektedir.

MADDE 5- Yapılan düzenleme ile siyasi partilerin ilgili yasal mercilere ve kamuoyunu faaliyetleri, işbirliği yaptıkları veya ilişkide bulundukları kurum ve kuruluşlar ile aldıkları her türlü yardım ve kaynaklar ile harcamaları hakkında belirlenen sürelerde doğru ve tam olarak bilgilendirme zorunluluğu getirilerek siyasi faaliyetlerde saydamlığın sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 6- Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenleme ile siyasi partilere devlet yardımı güvence altına alınmaktadır. Bu şekilde Devlet yardımlarının siyasi partilere Kanununda belirlenen esaslar dahilinde ve önceden belirlenen formüle göre paylaştırılması ve her siyasi partinin payların hesaplanmasına ilişkin formüle son genel seçimde aldıkları oy oranının esas alınarak dahil edilmesi,

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan düzenleme ile her yıl yapılacak devlet yardımlarının toplam tutarı ve paylaştırılma esaslarının önceden belirlenmesi ve siyasi partilerin devlet yardımından yararlanma hakkının TBMM’de temsil edilme şartına bağlanamayacağı hüküm altına alınması,

Maddenin üçüncü fıkrası ile siyasi partilere yapılacak devlet yardımının miktarının seçim tarihinden önceki bir yıl içinde değiştirilememesi hüküm altına alınarak bu konuda güvenceye kavuşturulması,

Dördüncü fıkrasında Kanunda belirlenen dışında hiçbir şekilde siyasi partilerin mal varlıklarına el konulamaz, kullanılmaları sınırlandırılmaması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 7- Maddede yapılan düzenleme ile siyasi partiler, seçilmişler ve adayların siyasi faaliyetleri için sahip oldukları veya oluşturdukları bütün maddi duran varlıkları, nakit ve nakit benzeri varlıkları, gelirler ve giderlerini muhasebe sistemine kaydetmek ve raporlama zorunluluğu ve siyasi faaliyet veya seçim amacıyla oluşturulmuş hiçbir varlığın ve kaynağın kayıt dışı tutulmaması sağlanmaktadır.

MADDE 8- Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenleme ile siyasi partiler, bunların milletvekili ve belediye başkanı adayları ve bağımsız adayların siyasi faaliyetleri ve seçim amacıyla elde ettikleri veya oluşturdukları kaynakların sağlıklı bir şekilde muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasının sağlanması amacıyla en az serbest muhasebeci ve mali müşavir unvanına sahip meslek mensupları arasından bir muhasebe yetkilisi görevlendirmeleri sağlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan düzenleme ile nüfusu 20 binden az olan seçim çevrelerinde belediye başkanlığına aday olanların seçim hesabını bu Kanuna göre belirlenecek sınıflandırmaya uygun olarak sadece gelir ve gider yerlerini gösterecek şekilde kendilerince tutabilmeleri sağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile görevlendirilen muhasebe yetkilisinin siyasi parti, milletvekili, belediye başkanı veya bağımsız adayın muhasebeleştirilmesi gereken her türlü gelir, gider ve varlıklarının usulüne uygun şekilde kaydı ve gerekli mali raporların hazırlanması ve süresi içinde ilgili mercilere verilmesinden sorumlu olması sağlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında birinci fıkra göre siyasi partilerce görevlendirilen muhasebe yetkilisinin ücretinin siyasi partiler tarafından, bunların milletvekili ve belediye başkanı adaylarınınkinin ise kendileri tarafından ödeneceği, bağımsız adayların muhasebe yetkilisi ücretinin ise Yüksek Seçim Kurulu tarafından ödeneceği, bu takdirde adaylık başvurusu sırasında ayrıca o seçim için Kurulca belirlenen muhasebe ücretinin adaydan tahsil edilmesi ve muhasebe yetkilisine ikinci fıkra göre hazırlamak zorunda olduğu belgelerin ilgili seçim kuruluna yasal süresi içinde eksiksiz ve tam olarak teslim edilmesinden sonra ödenmesi sağlanmaktadır.

MADDE 9- Maddenin birinci fıkrası ile siyasi partilerin siyasi faaliyetler ve seçimler için oluşturdukları kaynakları siyasi amaçlar dışında kullanamaması,

İkinci fıkrasında siyasi amaçlar için oluşturulan kaynakların seçmenlere oy karşılığı veya karşılıksız dağıtılamaması, belirli bir grup seçmene, bütün bir sosyal ve ekonomik gruba yönelik siyasi politika amaçlı genel taahhütlerin dışında, eşit kişiler arasında adaletsizlik yaratacak şekilde, oy karşılığı menfaat sağlanacağına ilişkin taahhütlerde bulunulamaması,

Üçüncü fıkrasında gerçek ve tüzel kişilerin sahip oldukları kaynak ve varlıkların, siyasi partilere ve adaylara bu Kanuna göre belirlenen esaslar dışında, karşılıksız kullandırılmaması,

Dördüncü fıkrasında seçim döneminde iktidar partisinin doğrudan veya dolaylı olarak yatırım programları başlatamaması, açılışlar yapamaması, yeni personel alamaması, büyük ölçekli harcamayı gerektiren sözleşmeler yapamaması,

Beşinci fıkrasında spor, konferans ve gösteri salonları gibi kitlesel katılım amaçlı olan kamu binaları hariç, ibadet yerleri, eğitim kurumları ve diğer kamu binalarının ücretli veya

ücretsiz siyasi faaliyetler için kullanılamaması veya kullandırılmaması, kullandırılabilen kitlesel katılım amaçlı salonlardan tüm partilerin ayırım yapılmaksızın yararlandırılması,

Altıncı fıkrasında bu madde kapsamında sayılan yasak filleri işleyenler hakkında fiilin ağırlığına göre net asgari ücretin beş katından yirmi katına kadar idari para cezası ve ayrıca üç aydan beş yıla kadar hapis cezası verilmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 10- Maddede yapılan düzenleme ile siyasi partilerin gelirlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı, siyasi partilerin amaçlarını gerçekleştirmek üzere elde edebilecekleri gelirlerin:

- a) Parti üyelerinden alınacak giriş aidatı ile üyelik aidatı,
- b) Partili milletvekillerinden alınacak milletvekilliği aidatı,
- c) Siyasi partilerin yetkili merkez karar organlarınca tespit ve tahsil olunacak milletvekili, belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği ve il genel meclis üyeliği aday adaylarından alınacak özel aidat,
- ç) Parti bayrağı, flaması, rozeti ve benzeri rumuzların satışından sağlanacak gelirler,
- d) Parti yayınlarının satış bedelleri,
- e) Üye kimlik kartlarının ve parti defter, makbuz ve kağıtların sağlanması karşılığında alınacak paralar,
- f) Partice tertiplenen balo, eğlence ve konser faaliyetlerinden sağlanacak gelirler,
- h) Parti mal varlığından elde edilecek gelirler,
- i) Gerçek kişilerden alınan bağışlar,
- j) Tüzel kişilerden alınan bağışlar,
- k) Devletçe yapılan yardımlardan,
- Oluşacağı hüküm altında alınmakta,

İkinci fıkrasında (h) bendinde yazılı parti mal varlığından elde edilen gelirler hariç olmak üzere, diğer bentlerde yazılı kaynaklardan elde edilen gelirlerden hiçbir surette vergi, resim ve harç alınmaması sağlanmaktadır.

MADDE 11- Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenleme ile siyasi partilerin devlet yardımından yararlanabilmesi için genel seçimlerde ülke genelinde **en az yüzde bir** oy almaları ve her yıl siyasi partilere ödenmek üzere o yılki genel bütçe gelirleri “(B) Cetveli” tahmini toplamının **beş binde dördü** oranında o yılki merkezi yönetim bütçesine ödenek konulması,

İkinci fıkrasında birinci fıkra **ya göre siyasi partilere yapılacak devlet yardımının %15’inin devlet yardımından yararlanma hakkı olan siyasi partilere eşit olarak, %80’inin son genel seçimde aldıkları oy oranlarına göre, kalan %5’inin ise TBMM’de temsil edilen partilerin kadın milletvekili sayılarına göre paylaştırılarak özellikle küçük partilerin desteklenerek çoğulculuğun desteklenmesi,**

Üçüncü fıkrasında hesaplanan bu tutarların genel seçimin yapıldığı yılda **3 katı**, yerel seçimlerin yapıldığı yılda ise **4 katı** olarak ödenmesi, bir yıl içinde seçimlerin tekrarlanması halinde ilave ödeme yapılmaması, ancak genel ve yerel seçimlerin aynı yıl içinde fakat ayrı tarihlerde yapılması halinde devlet yardımı **her bir seçim için beşte iki oranında azaltılarak** ödenmesi, aynı tarihte yapılması halinde ise devlet yardımının bir defada **5 katı** olarak ödenmesi, Bir veya birden fazla seçim çevresini kapsayacak şekilde milletvekili ara seçimleri veya yerel seçim yapılması halinde ilave devlet yardımı yapılmaması,

Dördüncü fıkrasında seçim yılında hesaplanan ilave ve artırımlı tutarın **yüzde 20’sinin** birinci fıkra **ya göre devlet yardımından yararlanma hakkı olan partilere eşit olarak, yüzde 80’inin** ise son genel seçimde aldıkları oy oranları esas alınarak paylaştırılması, bu şekilde ilave ödemelerin Yüksek Seçim Kurulunca aday listelerinin onaylanmasından sonraki beş iş günü içinde yapılması,

Beşinci fıkrasında yıl ortasında yapılan seçimlerde ilk defa devlet yardımından yararlanma hakkı elde eden siyasi partilere birinci fıkra **ya göre hesaplanacak tutarın yarısı** üzerinden hesaplanan tutarın yılın bitmesine kalan gün sayısı ile orantılı olarak ödenmesi,

Altıncı fıkrasında bu maddeye göre siyasi partilere yapılacak yardımların sadece parti ihtiyaçları ve çalışmalarında kullanılabilmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 12- Maddede yapılan düzenleme ile siyasi partilerin devlet yardımından yararlanabilmeleri için;

- a) Siyasi parti olarak yasalara uygun şekilde kurulmuş olmak,
 - b) Bu Kanunda öngörülen asgari temsil oranına sahip olmak,
 - c) Anayasa Mahkemesine denetim için dönemsel olarak vermek zorunda oldukları rapor, belge ve bilgileri, mücbir sebepler veya ek süre verilmiş olması dışında, zamanında vermiş olmak,
 - d) Devlet yardımından yararlanma hakkından yasaklanmamış olmak,
- Şartlarını taşımaları kuralı getirilmektedir.

MADDE 13- Maddenin birinci fıkrasında parti üyelerinden alınacak giriş aidatının miktarı ile üyelik aidatının alt ve üst sınırlarının parti tüzüğünde gösterilmesi,

İkinci fıkrasında her üyenin, aylık veya yıllık olarak üyelik aidatı ödemeyi partiye girişinde kabul etmek zorunda olacağı ve parti üyesinin, vermeyi kabul ettiği aidatın miktarının, parti tüzüğüne uygun olmak şartıyla, kayıtlı bulunduğu teşkilat kademesi başkanlığına yazı ile bildirerek artırabileceği,

Üçüncü fıkrasında partiye borçlu olduğu yıla ait aidatın tamamını veya bir kısmını ödemeyen parti üyesi hakkında, partiden geçici veya kesin olarak çıkarmaya dair disiplin cezaları uygulanamayacağı, aidatını ödemesi için yapılan yazılı tebligata rağmen belirtilen süre içerisinde ödemedede bulunmayan üye hakkında yapılacak işlem ve uygulanacak yasaklamaların parti tüzüğünde gösterileceği,

Hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 14- Maddenin birinci fıkrasının bir siyasi partiye mensup milletvekillerinin, ne miktar aidat ödeyeceği ve bu suretle toplanan paraların grup faaliyetlerine ve parti merkezine hangi miktarlarda ayrılacağı, Türkiye Büyük Millet Meclisi parti grubu kararıyla belli edileceği, ancak, bu miktarın yıllık tutarının milletvekili ödeneğinin net bir aylık tutarını geçmemesi,

İkinci fıkrasında grubu olmayan milletvekillerinin ödeyeceği aidatın, yukarıdaki fıkarda belirtilen miktarın yarısını geçmemek kaydıyla merkez karar ve yönetim kurulunca tespit edilmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 15- Maddenin birinci fıkrasında genel ve yerel seçimlerde siyasi görevlere yapılacak aday adaylığı veya adaylık başvuru aidatlarının seçime katılımı engellemeyecek makul bir düzeyde olmaları, bu amaçla milletvekilliği aday adaylarının başvuru ücretlerinin başvuru tarihindeki **net asgari ücretin dört katından** fazla olamaması,

İkinci fıkrasında yerel seçimlerde yapılacak aday adaylığı başvuru ücretlerinin birinci fıkra göre hesaplanacak tutarın büyükşehir belediye başkanlıkları için **1,5 katını**; il ve büyükşehir ilçe belediye başkanlıkları için **1 katını**, diğer belediyelerde **yüzde altmışını** ve yerel meclislerde ise **yüzde otuzunu** geçememesi,

Üçüncü fıkrasında birinci ve ikinci fıkra göre alınacak ücretin aday olunan siyasi göreve, cinsiyete, engellilik durumu, seçim çevreleri veya uygun bulunacak başka ölçütlere göre farklılaştırılabilmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 16- Maddede yapılan düzenleme ile bu Kanun kapsamında yapılacak satış bedellerinin, merkez karar ve yönetim kurulunun kararı ile tespit edilmesi sağlanmaktadır.

MADDE 17- Maddenin birinci fıkrasında bu Kanunun uygulanmasında; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanuna tabi daireler, muhtarlıklar, kamu iktisadi teşebbüsleri, özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye dayanarak kurulmuş bankalar ve diğer benzeri kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsü sayılmamakla beraber ödenmiş sermayesinin bir kısmı Devlete veya bu fıkra da adı geçen kurum, idare, teşebbüs, banka veya kuruluşlara ait müesseseler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bahis ve şans oyunları oynatanlar siyasi partilere ve bağımsız adaylara hiçbir suretle taşınır veya taşınmaz mal, nakit veya haklar bağışlayamayacağı, bu gibi mal veya hakların kullanılmasını bedelsiz olarak bırakamayacakları; bağlı oldukları kanun hükümleri dışında siyasi partilere aynı hakların devrine dair tasarruflarda bulunamayacakları,

İkinci fıkrasında birinci fıkra da sayılan kurum ve kuruluşlarla iş ilişkisi süren ve iş ilişkisi tamamlanmış özel girişim ve teşebbüslerin son işin bitiş tarihinden itibaren iki yıl geçmedikçe siyasi partilere hiçbir yardımda bulunamayacakları,

Üçüncü fıkrasında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatifler, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilmeleri,

Dördüncü fıkrasında yukarıdaki fıkraların dışında kalan **gerçek kişilerin** her birinin bağışın yapıldığı tarihteki **net asgari ücretin 4 katı**, **tüzel kişilerin** her biri ise **10 katından** fazla tutarda bir siyasi partiye aynı yıl içerisinde aynı veya nakdi bağışta bulunması veya yayınları kullandırmasının yasaklanması, bağımsız adaylara yapılacak bağışlar için bu oranların yüzde 100 artırımlı uygulanması,

Beşinci fıkrasında bağış veya bağışların bağışta bulunana veya yetkili temsilcisine veya vekiline ait olduğunun partice verilen makbuzda açıkça belirtilmesi, böyle bir belgeye dayanılmaksızın siyasi partilerce bağış kabul edilememesi, siyasi parti ve bağımsız adaylara dolaylı olarak başka gerçek ve tüzel kişiler üzerinden bağış ve yardım yapılamaması,

Altıncı fıkrasında siyasi partilerin, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynı veya nakdi yardım ve bağış alamamaları, **ancak başka ülkelerdeki siyasi partiler ve bunların bir araya gelmesiyle oluşturdukları kuruluşlarla birlikte hazırlanılan ve maliyete katılmak suretiyle ortak proje ve faaliyetleri kapsamında alınan maddi desteklerin, başka amaçlarla kullanılmamak şartıyla, bu kapsamın dışında kalması,**

Yedinci fıkrasında siyasi parti ve adayların gerçek ve tüzel kişilere yardım veya bağış almak amacıyla her türlü baskı yapmaları, bağış veya yardım karşılığı devlet imkanlarının kullanılarak ayrıcalık veya kişisel menfaat sağlanacağına ilişkin vaatlerde bulunmalarının yasaklanması,

Sekizinci fıkrasında bu maddeye aykırı bir şekilde siyasi partilere yardım ve bağış yapıldığının tespit edilmesi halinde hem siyasi partiye hem de yardım ve bağışı yapana tespit edilen tutarın **on katı** idari para cezası verilmesi, bu maddenin 5'inci fıkrasının son cümlesine aykırı davranan kişi veya tüzel kişi veya kuruluşun temsilcisine ayrıca 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilmesi,

Dokuzuncu fıkrasında bu maddenin ikinci fıkrasına aykırı davranan özel girişim ve teşebbüslerin üç yıl süreyle birinci fıkrasında sayılan kamu kurum ve kuruluşları ile taahhüt ilişkisine girememeleri ve ihalelerine katılamamaları,

Sağlanmaktadır.

MADDE 18- Maddenin birinci fıkrasında TBMM'de temsil edilen ve devlet yardımından yararlanan bir siyasi partinin bir mali yıl içinde, üyelik aidatları ve satış gelirleri hariç, özel kişi ve kuruluşlardan elde ettiği bağış ve yardımların toplam tutarının o siyasi

partinin aldığı devlet yardımının toplam tutarını geçemeyeceği, iktidar partisi veya koalisyon halinde koalisyon ortağı partiler için bu oranın **0,75'i** olarak uygulanacağı,

İkinci fıkrasında TBMM'de temsil edilmeyen fakat devlet yardımı alan siyasi partinin bir mali yıl içinde, üyelik aidatları ve satış gelirleri hariç, özel kişi ve kuruluşlardan elde ettiği bağış ve yardımların toplam tutarının o siyasi partinin aldığı devlet yardımının toplam tutarının **iki katını** geçemeyeceği,

Üçüncü fıkrasında birinci ve ikinci fıkralardaki sınırlayıcı hükümlerin devlet yardımından yararlanamayan partiler hakkında uygulanmaması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 19- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerin tahsilat makbuzlarında aldıkları yardım ve bağışı yapan gerçek veya tüzel kişinin adı (TC Kimlik No dahil) veya unvanı, tahsilat tarihi ve tutarını göstermek zorunda oldukları, banka hesapları dahil hiçbir şekilde bu bilgileri içermeyen tahsilatların yardım ve bağış olarak kabul edilemeyeceği, hak sahiplerine iade edileceği, edilemeyenlerin genel bütçeye aktarılarak gelir kaydedileceği,

İkinci fıkrasında siyasi partilerin bir takvim yılı içinde, üye aidatları dışında, gerçek ve tüzel kişilerden aldıkları nakdi ve ayni bağışların toplam tutarını ve (5000) gösterge rakamının bağışın yapıldığı tarihteki memur maaş katsayısı ile çarpılması sonucu bulunacak tutarı aşan **bağışçıların listesini** izleyen yılın Mart ayı sonuna kadar internet sayfalarında ve/veya uygun araçlarla kamuoyuna açıklamak zorunda olacakları,

Üçüncü fıkrasında gerçek ve tüzel kişilerin, bu Kanun kapsamında bağış kabul edilenlerin dışında, karşılıksız veya rayiç bedelin normal ıskonto oranının altında mal satamayacağı ve hizmet sunamayacakları,

Dördüncü fıkrasında siyasi partilerden bu maddenin birinci fıkrasına göre alınan yardım ve bağışları ilgililerine iade etmeyen veya devlete gelir yazdırmayanlara her bir gelir için asgari ücretin beş katı, ikinci fıkra göre bağışçıların listesini yayınlamayanlara asgari ücretin elli katı, üçüncü fıkra göre karşılıksız veya normal ıskonto oranının altında mal satan veya hizmet sunanlara olay tarihindeki asgari ücretin iki katından başlamak üzere fiilin derecesine göre yirmi katına kadar idari para cezası verileceği,

Hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 20- Maddenin birinci fıkrasında siyasi parti temsilcileri ve milletvekillerinin değeri net asgari ücretin 1/5'inden fazla olan hediye kabul edemeyecekleri, bir siyasi partiye,

parti teşkilatına veya partiyi temsilen parti yöneticisi veya temsilcisine verilen ve tutarı hediyein verildiği tarihteki asgari ücretin 1/5'inden fazla olan para, taşınır, sanatsal, kültürel ve tarihi ve benzeri değeri olup tekrarlanarak veya sürekli kullanılabilen hediyeelerin parti veya teşkilat adına ilgili hesaplara kaydedileceği,

İkinci fıkrasında siyasi kimlik ve/veya faaliyet kapsamı dışında şahsa verilen üstün hizmet beratı, ödül ve benzeri değerlerin birinci fıkra kapsamında değerlendirilemeyeceği,

Üçüncü fıkrasında bu maddenin birinci fıkrasındaki hediye alma yasağını uymayanlara fiilin derecesine göre bir aylık net asgari ücretten az olmamak üzere alınan hediyein değerinin elli katına kadar idari para cezası verileceği,

Hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 21- Maddede siyasi partilerin ticari faaliyette bulunamamaları, kredi veya borç alamamaları, ancak, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla genel yönetim kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşları ile sermayesinde devletin veya devlete ait kamu kurum ve kuruluşlarının sermayesi bulunan kamu iktisadi kuruluşları ve kamu bankaları ve yurtdışı kaynaklar dışında kalan gerçek ve tüzelkişilerden, gelirleriyle karşılayabilecekleri ölçüde, kredili veya ipotek karşılığı mal satın alabilmeleri sağlanmaktadır.

MADDE 22- Maddeyle siyasi partilerin, ikametleri ile amaç ve faaliyetleri için gerekli olanlardan başka taşınmaz mal edinmemeleri, partilerin, amaçları içinde olmak şartıyla sahip oldukları taşınmaz mallardan gelir sağlayabilmeleri sağlanmaktadır.

İkinci fıkrayla bu varlıkların satışından elde edilen nakit veya nakit karşılığı varlıkların da parti adına ilgili hesaplara kaydedilmesi hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 23- Maddenin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına ve belge karşılığı elde edileceği, hiçbir şekilde belge karşılığı olmadan bir siyasi parti adına para ve parayla ifade edilebilen değerler alınamayacağı, para dışındaki mal bağışı ve hizmet sunumlarının da kayda geçirileceği, bastırılacak makbuzların şekli, mal bağışı ve hizmet sunumlarının makbuza geçirilmesine ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenmesi,

İkinci fıkrasında bankaya yatırılan tutar için ayrıca gelir makbuzu düzenlenmemesi, bankadan alınan hesap ekstresinin gelir makbuzu olarak kabul edilmesi,

Üçüncü fıkrasında siyasi partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirleri, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınması, bastırılan ve parti teşkilat kademelerine gönderilen gelir makbuzlarının seri ve sıra numaralarına ait kayıtların parti genel merkezinde tutulması, parti teşkilat kademelerinin aldıkları ve kullandıkları makbuzlarla ilgili kayıtları tutmaları ve bunlar dolayısıyla parti merkez karar ve yönetim kuruluna karşı mali sorumluluk taşımaları, kullandıkları ve kalan makbuzlar hakkında parti genel merkezini bilgilendirmeleri genel merkezlerin de bu bilgilendirmeyi aramaları,

Dördüncü fıkrasında sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı gerçek veya tüzel kişinin adı, soyadı veya unvanı, adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzasının, makbuzda ve dip koçanlarında yer alması,

Beşinci fıkrasında makbuzların asıl kısımlarıyla dip koçanlarında aynı sıra numarası bulunması, makbuz dip koçanlarının saklama süresinin parti denetimine ilişkin kararın ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıl olması,

Altıncı fıkrasında gelirler hesaplarının bu Kanunun 10'uncu maddesinde sayılan gelir türlerini raporlayacak şekilde tutulması, bağış yapan gerçek ve tüzel kişilere ilişkin bilgilerin bunların kamuoyu ile paylaşılmasını sağlayacak bağışçının adı soyadı, tüzel kişilerde tüzel kişi adı, bağış yeri ve tutarına ilişkin bilgileri içerecek şekilde kaydedilmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 24- Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenleme ile bu Kanun kapsamında siyasi partilerin giderlerinin genel faaliyet giderleri ve seçim giderlerinden, siyasi partilere mensup milletvekili ve belediye başkanı ve bağımsız aday olanların giderlerinin ise sadece seçim giderlerinden oluşacağı, siyasi partiler parti muhasebesinde genel faaliyet giderleri ve seçim giderlerinin ayrı ayrı raporlanacak şekilde muhasebeleştirileceği,

İkinci fıkrasında siyasi partilerin bilanço hesaplarını da kapsayan detaylı hesap planının bu Kanuna göre hazırlanacak Yönetmelikte belirleneceği,

Üçüncü fıkrasında siyasi partilerin milletvekili ve belediye başkan adayları ile bağımsız adayların giderlerinin aday oldukları genel ve yerel seçimlerde seçim kampanyası kapsamında yaptıkları giderlerden oluşacağı,

Hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 25- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı,

İkinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı,

Üçüncü fıkrasında bir defada 25 Türk Lirasına kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belgeye dayanması zorunlu olmayacağı, ancak bir harcama bu limitin altında kalınmasını sağlamak amacıyla parçalara ayrılarak birden fazla harcama olarak gösterilemeyeceği, bütün harcamaların yetkili organ veya merciin kararına dayanmasının şart olacağı, yetkili organca onaylanan bütçede öngörülmüş bulunmak kaydıyla iki bin lirayı aşmayan harcamalar ile genel tarifeyle bağlı giderler için ayrıca karar alınmasına gerek olmayacağı,

Dördüncü fıkrasında giderlere ait belgeleri saklama süresinin, özel kanunlarda gösterilen daha uzun süreye ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, kesinhesabın Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıl olacağı,

Beşinci fıkrasında parti teşkilatının bağlı bulunduğu üst kademeye, gelir ve giderleri hakkında parti tüzüğünde gösterilen sürede hesap vermekle yükümlü olacağı, bu sürenin altı aydan fazla olamayacağı,

Hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 26- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerin yapacakları giderlerin, sözleşmeler ve girişecekleri yükümlülüklerin; genel merkezde parti tüzelkişiliği adına, illerde il yönetim kurulu adına ve ilçelerde ilçe yönetim kurulu adına yetkili kılınan kişi veya kurulca yapılması,

İkinci fıkrasında siyasi partilerin il ve ilçelerdeki teşkilat kademeleri tarafından parti tüzelkişiliği adına sözleşme yapılmasına ve yükümlülük altına girilmesine ilişkin esasların, merkez karar ve yönetim kurulunca tespit olunacağı, bu esaslara aykırı olarak yahut siyasi partilerin tüzüklerine göre merkez karar ve yönetim kurulunca önceden yazılı yetki verilmediği veya sonradan bir kararla onaylanmadığı takdirde, partinin teşkilat kademelerinin yaptıkları sözleşme ve giriştikleri yükümlülüklerden dolayı, parti tüzelkişiliğinin hiçbir suretle

sorumlu tutulamaması; merkez karar ve yönetim kurulu veya genel başkan veya parti tüzel kişiliği aleyhine takipte bulunulamaması, bu takdirde sorumluluğun, sözleşmeyi yapan veya yükümlülük altına giren kişi veya kişilere ait olması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 27- Maddeyle siyasi partilerin, üyelerine ve diğer gerçek ve tüzelkişilere borç verememeleri, partilerce kadrolu çalışanlarına maaşlarından en çok bir ay içinde kesilerek mahsup edilmek üzere verilen avansların borç sayılmaması sağlanmaktadır.

MADDE 28- Maddenin birinci maddesiyle nu Kanun kapsamına dahil seçimlerin genel milletvekili seçimleri, yerel seçimler ile bunların kısmen veya tamamen yenilenmesine ilişkin seçimler olacağı,

İkinci fıkrasında bu Kanun kapsamında seçime katılanların birinci fıkraya göre yapılacak seçimlere katılan siyasi partiler, bunların milletvekili, belediye başkanı ve yerel meclis adayları ile bağımsız adayları kapsayacağı, aday adayı olup listeye giremeyenler ile bağımsız aday olduğunu ilan edip ilgili seçim kuruluna resmen adaylık başvurusu yapmayan veya başvurusu kabul edilmeyenlerin seçime katılmış sayılmayacakları hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 29- Maddenin birinci fıkrasında bu Kanunun uygulanmasında yapılacak seçimlere katılan siyasi partilerin, bunların milletvekili, belediye başkanı ve yerel meclis adayları ile bağımsız adayların seçim çalışmaları kapsamında oluşturdukları her türlü kaynaklar ile yaptıkları giderlerin seçim faaliyetinin finansmanı sayılması, bu kapsamda elde edilen gelir ve yapılan giderlerin siyasi partiler tarafından sürekli siyasi faaliyetlerinden ayrı olarak raporlanacak şekilde muhasebeleştirilmesi ve raporlanması,

İkinci fıkrasında siyasi partilerin milletvekili, belediye başkanı ve bağımsız adayların sadece katıldıkları seçim için oluşturdukları kaynak ve yaptıkları giderlerin görevlendirdikleri muhasebe yetkilisince muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasını sağlamak zorunda oldukları,

Hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 30- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerin seçim kampanyalarının mali işleri bir genel başkan yardımcısının başkanlığında ve parti temsilcileri arasından

seçilecek en az üç kişilik seçim komisyonunun koordinasyonunda yürütülmesi; komisyonun bu Kanun kapsamında seçimlere ilişkin her türlü mali işlemlerin yürütülmesinin koordinasyonu, seçim hesabı ve hesaptan yapılan harcamaların muhasebeleştirilmesi ve raporlanması, harcama sınırının aşılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olması,

Maddenin ikinci fıkrasında siyasi partilerin, milletvekillerinin ve bağımsız adayların seçim harcamalarının, seçim takvimi ilan edildikten sonra yapılacak seçim öncesi toplantılar, rozetler, posterler, her türlü ilanlar, reklamlar, radyo ve televizyon ve diğer medya programları, yayınlar, kamuoyu araştırmaları, ulaştırma giderleri gibi doğrudan seçime yönelik olarak yapılan diğer çeşitli giderlerden oluşması,

Üçüncü fıkrasında siyasi partilerin toplam seçim harcamalarının partinin ve partiden aday olanların seçim hesabından yaptıkları harcamaların toplamından oluşması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 31- Maddenin birinci fıkrasında TBMM’de temsil edilen siyasi partilerin yapacakları toplam harcama tutarının bir önceki yıl kesinleşmiş gelirlerinin **genel seçimlerde dört katı, yerel seçimlerde ise beş katından** fazla olmaması, **iktidar partisi veya koalisyon durumunda** koalisyon üyesi partiler için bu oranların sırasıyla **üç katı ve dört katı** olarak uygulanması,

İkinci fıkrasında siyasi partilerden milletvekilliğine aday olanların yapabilecekleri seçim harcamasının büyükşehir belediyesi olan iller ile nüfusu 500.000’den fazla olan seçim çevrelerinde net asgari ücretin **140 katından**, diğer seçim çevrelerinde ise **100 katından** fazla olmaması, belediye başkan adayı olanların seçim harcamaları büyükşehir belediyesi kurulan iller ile nüfusu 500.000’den fazla olan seçim bölgelerinde net asgari ücretin **160 katı**, diğer illerde ise **100 katından** fazla olmaması, bağımsız adaylar için hesaplanan tutarların **yüzde 100** artırımlı uygulanması,

Üçüncü fıkrasında siyasi partilerden aday olanların seçilebilmek amacıyla harcayacakları tutarların temsil ettikleri siyasi partinin seçim hesaplarına eklenmek üzere partinin muhasebe yetkilisine harcamaya ilişkin kanıtlayıcı belgeler ve yapıldığı gider yerlerini gösterecek şekilde teslim edilmesi, muhasebe yetkilisince siyasi parti ve adayların seçim giderlerinin konsolide edilerek **Seçim Raporu** haline getirilmesi,

Dördüncü fıkrasında TBMM’de temsil edilmeyen siyasi partilerin seçimlerde yapacağı harcamaların bu Kanuna göre elde ettikleri gelirler dahilinde bir sınırlamaya tabi olmaması,

Beşinci fıkrasında bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında sayılan sınırların aşılması halinde aşılın tutarın **on katı**, üçüncü fıkranın birinci cümlesindeki yükümlülüğü yerine getirmeyenlere ise net asgari ücretin yirmi katı tutarında idari para cezası verilmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 32- Maddeyle bir siyasi partiye bağlı olmaksızın genel ve yerel seçimlerde bir siyasi göreve adaylık için başvuran bağımsızların başvuru ücretlerinin, net asgari ücretin beş katını geçmemek üzere aday oldukları siyasi görev, seçim çevresinin nüfusu, ekonomik ve sosyal durumu dikkate alınarak Yüksek Seçim Kurulunca seçim tarihinden en az doksan gün önce belirlenmesi ve uygun araçlarla duyurulması sağlanmaktadır.

MADDE 33- Maddenin birinci fıkrasında seçim dönemi başlamadan önce siyasi partiler, milletvekili ve belediye başkanı ve bağımsız adayların seçim fonlarını oluşturmak ve harcamalarını gerçekleştirmek üzere hesaplarının bulunduğu veya yeni hesap açacakları bir bankada seçim hesabı oluşturmaları, seçim hesabının siyasi partilerin normal faaliyetleri ve başka amaçlar için kullanılamaması, seçim hesabının, kontrolü, para çekilmesi ve çekilen paraların harcanması ve kanıtlayıcı belgelerin toplanması, muhafazası ve muhasebe kayıtlarının yapılmasına ilişkin işlemlerin Kurul tarafından belirlenmesi ve muhasebe yetkilisince yürütülmesi,

İkinci fıkrasında seçim hesabının siyasi parti veya adayın kendi iç imkanlarıyla oluşturduğu kaynaklar ile dışarıdan aldıkları yardım ve bağışları ayrı ayrı raporlayacak şekilde tutulması,

Üçüncü fıkrasında seçim amacıyla alınacak her türlü bağış ve yardımların bunları yapan kişilere ait bilgilerle birlikte seçim hesabına girmesi ve yapılacak bütün harcamaların seçim hesabından ödenmesi, bu hesabın başka amaçlar için kullanılamaması, eğer seçim hesabına özel ve tüzel kişilerce yapılacak bağışlar toplamı bu Kanunun 31’inci maddesine göre harcanabilecek tutarı aşarsa aşan kısmın siyasi partiler ve partilere mensup adaylarda partinin hesabına aktarılması, bağımsız adaylarda ise genel bütçeye gelir kaydedilmesi, seçim hesabından avans çekilmek suretiyle ödeme yapılabilmesi, ödemelerde 25-TL’ye kadar

harcamaların belgelendirilmesinin şart olmaması, seçim hesabının kullanılmasına ilişkin esas ve usullerin bu Kanunun 41'inci maddesine göre hazırlanacak Yönetmelikte belirlenmesi,

Dördüncü fıkrasında bu Kanun kapsamında seçimlere katılan siyasi partiler, milletvekili, belediye başkanı ve bağımsız adayların seçimlere ilişkin olarak elde ettikleri kaynağın, gelir ve giderlerini bu Kanunda belirtilen usul ve esaslara göre muhasebe kayıtlarını yapmaları,

Beşinci fıkrasında siyasi partilere, milletvekili, belediye başkanı ve bağımsız adaylara gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan her türlü finansal bağış ve yardımların yapanlara ilişkin ad, unvan, yardım tutarı ve tarihine ilişkin bilgileri içerecek şekilde kayıt altına alınması, bu şekilde hazırlanacak listelerin siyasi partilerden aday olanların mensubu oldukları partiler, bağımsız adayların ise şahsen seçimlerin yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna veya bildireceği il ve ilçe seçim kuruluna gönderilmesi, Kurulun diğer raporlarla birlikte yardım yapanları gösteren listeyi de ilgili siyasi partinin raporlarıyla birlikte internet sayfasında yayınlaması,

Altıncı fıkrasında siyasi partilerin, milletvekili ve belediye başkanı adayları ile bağımsız adayların seçim harcamalarına ilişkin raporlar ve bunlara ilişkin kanıtlayıcı bilgi ve belgelerin siyasi parti, milletvekili, belediye başkanı veya bağımsız adayların iç imkanları ve dışarıdan sağlanan bağış ve yardımları ayrı ayrı gösterecek şekilde, seçimin yapıldığı tarihten sonra beşinci fıkrada belirtilen raporlarla birlikte ve sürede Kurula veya bildireceği seçim kuruluna gönderilmesi,

Yedinci fıkrasında Kurulun gelen raporları en geç 60 gün içinde partiler ve adaylar bazında ayrı ayrı incelemesi ve konsolide ettikten sonra uygun araçlarla yayınlaması, Kurulun bu çalışmalarında Sayıştay Başkanlığı ve Maliye Bakanlığından uzman desteği alabilmesi ve bilirkişi görevlendirebilmesi,

Sekizinci fıkrasında bu maddeye göre seçim raporları ve ilgili kanıtlayıcı belge ve bilgilerin Kurula gönderilmesine ilişkin usul ve esasların Kurul tarafından belirlenmesi, Kurul veya Kurul tarafından görevlendirilen uzmanlar tarafından seçim hesaplarına ilişkin talep edilecek bilgi ve belgelerin ilk istenildiğinde verilmek zorunda olması,

Dokuzuncu fıkrasında yerel meclislere aday olanların seçim hesabı açmak ve hesaplarını Kurula göndermek zorunda olmaması, ancak siyasi partilerden yerel meclislere aday olanların yaptıkları harcamalara ilişkin giderleri türlerini gösterecek şekilde hazırlayarak

mensubu oldukları siyasi partinin hesabına dahil edilmek üzere teslim etmesi, bu şekilde siyasi parti hesabına dahil edilecek giderlerin bildirilmesi ve parti hesabına dahil edilmesine ilişkin esas ve usullerin bu Kanunun 41'inci maddesine göre çıkarılacak yönetmelikte belirlenmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 34- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerin seçim harcamalarının Anayasa Mahkemesince denetlenmesi, Kurula teslim edilen siyasi partilere ve bunlara mensup adaylara ait seçim raporları ve ilgili kanıtlayıcı belgelerin partiler itibariyle konsolide edildikten ve bağımsız adaylarınkinin ise ayrı olarak beş gün içinde Anayasa Mahkemesine gönderilmesi, Anayasa Mahkemesi kendine geldiği tarihten itibaren altı ay içinde siyasi partilerin ve bağımsız adayların seçim giderlerini, gerek görmesi halinde tarafları da dinleyerek, denetlemesi ve denetim sonuçlarının partiler ve adaylar itibariyle Resmi Gazetede yayımlanması,

İkinci fıkrasında denetim sonuçlarını etkileyebilecek ölçüde önemli bilgi ve belgelerle yapılacak itirazların Mahkeme tarafından kabul edilmesi halinde kararın yeniden incelenebilmesi, yeniden inceleme sonucunda verilen karar kesinleşmesi, Anayasa Mahkemesinin seçim sonuçlarına ilişkin rapor ve belgelerin denetiminde Sayıştay Başkanlığı'ndan yardım alabilmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 35- Maddenin birinci fıkrasında genel ve yerel seçimlerin oluşturulacak Seçim İzleme Komisyonu tarafından izlenmesi, Komisyonun TBMM'de temsil edilen siyasi partilerin önereceği birer, Türkiye Barolar Birliği'nce kendi mensupları arasından önerilecek iki temsilci ile Yargıtay Başsavcısı tarafından Daire Başkanları arasından görevlendirilecek üyelerden oluşması, Komisyona Yargıtay'dan seçilen kıdemli üyenin başkanlık yapması, Komisyon üyeleri arasından bir ikinci başkan ve sekreter seçilmesi,

İkinci fıkrada Komisyonun seçim tarihinden altmış gün önce oluşturularak göreve başlaması ve seçim tarihinden itibaren doksan gün sonra görevinin sona ermesi, Komisyonun sekretarya işleri ve çalışma yerinin Kurul tarafından sağlanması,

Üçüncü fıkrasında Kurul seçim sürecinde seçim suçu işlendiğine ilişkin müracaatları kabul etmesi, incelemesi, sonuçlandırması ve ilan etmesi, ilan kararlarının Resmi Gazetede

yayınlanması, seçim suçu kararı verilen fiilleri hakkında gerekli yasal işlemlerin yapılması için ilgili mercilere suç duyurusunda bulunulması,

Dördüncü fıkrada Komisyon üyelerine görev yaptıkları süre içinde (27.000) göstergesinin ödeme tarihindeki memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar huzur hakkı ödenmesi, bu ödemeden damga vergisi hariç hiçbir kesinti yapılmaması,

Beşinci fıkrasında Komisyonun resmi ve özel kişi ve kuruluşlardan seçimlere ilişkin istenen her türlü belgenin ilk istenildiğinde verilmek zorunda olması, bu zorunluluğa uymayanlar hakkında Türk Ceza Kanunun görevi kötüye kullanılmasına ilişkin hükümlerine göre cezai işlem yapılması,

Altıncı fıkrasında Komisyonun görev alanına giren konularda uzman ve bilirkişilerden yararlanabilmesi,

Yedinci fıkrasında bu Maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarına göre yapılacak ödemeler ile Komisyonun diğer harcamalarının Kurul bütçesinden karşılanması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 36- Maddenin birinci fıkrasında genel ve yerel yönetim seçimlerinin yapılacağı tarihten en az altmış gün önce Seçim Öncesi Durum Raporu hazırlanması,

İkinci fıkrasında Raporun genel seçimlerden önce merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumlarını kapsayacak şekilde görev başındaki Başbakan tarafından hazırlanması ve hazırlanma süresi içinde Resmi Gazetede yayımlanması ve uygun iletişim araçları ile duyurulması,

Üçüncü fıkrasında Başbakan tarafından hazırlanacak Raporda merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının hükümetin göreve başladığı tarih ile seçimden önce Rapor yayımlama tarihi itibarıyla genel mali durum, varlık ve yükümlülüklerdeki değişim, seçim taahhütleri ve bunların seçimden önceki gerçekleşme durumlarının özet bir şekilde ve karşılaştırmalı olarak gösterilmesi,

Dördüncü fıkrasında il özel idareleri ve belediyelerde Raporun görev başındaki üst yöneticiler tarafından hazırlanması, Raporda önceki dönemden devir alınan varlık ve yükümlülükler, genel mali durum, devir alınan, devam eden ve tamamlanan projeler, seçim taahhütleri, bunlardan gerçekleştirilenler ve devam edenler ile üst yöneticilerce Raporda yer almasında fayda görülen diğer faaliyetlere ilişkin hususlara yer verilmesi,

Beşinci fıkrasında Seçim Öncesi Durum Raporunun hazırlanmasına ilişkin esas ve usullerin merkezi yönetim ve sosyal güvenlik kurumları için Maliye Bakanlığı, mahalli idareler için Maliye ve İçişleri Bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak yönetmelikle belirlenmesi,

Altıncı fıkrasında Seçim Öncesi Durum Raporunu hazırlamayan veya yanıltmak kastıyla Raporda gerçeğe aykırı veya yanıltıcı veri, bilgi ve raporlara yer verenlerin 26.9.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 257'nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılması, bu ceza ertelenmemesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 37 – Maddenin birinci fıkrasında Siyasi partilerin, bağlı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatınca ayrı ayrı gelir tahminlerini ve gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlanması ve ilgili takvim yılından önceki Ekim ayı sonuna kadar genel merkeze gönderilmesi, bu bütçeler ile aynı süre içinde hazırlanacak genel merkez bütçesinin en geç ilgili takvim yılından önceki Aralık ayı sonuna kadar parti merkez karar ve yönetim kurulunca incelenmesi ve karara bağlanması,

İkinci fıkrasında kabul edilen bütçenin siyasi partinin internet sayfasında yayınlanması,

Üçüncü fıkrasında siyasi partilerin bütçelerine ilişkin uygulama sonuçlarının üçer aylık dönemler itibariyle partilerin internet sayfalarında yayınlanması,

Dördüncü fıkrasında siyasi partilerin hazırlayacakları bütçenin şekli ile gelir ve gider tahminlerinin ayrıntıları ile bütçe uygulama sonucunun raporlanmasına ilişkin esas ve usullerin bu Kanunun 41'inci maddesine göre hazırlanacak Yönetmelikte belirlenmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 38- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partiler gelirlerin tahsili, harcamaların ve varlıklara ilişkin muhasebe kayıtlarının yapılması, banka hesabının yönetimi ve gerekli mali rapor ve belgelerin hazırlanması ve ilgili mercilere rapor ve belgelerin verilmesini sağlamak üzere genel merkezlerinde en az mali müşavir düzeyinde belgeli bir muhasebe yetkilisi görevlendirilmesi, siyasi parti hesapları serbest muhasebeci ve mali müşavirlere de tutturulabilmesi,

İkinci fıkrasında Siyasi partilerin taşra teşkilatlarında mali işlemlerle görevli kişinin muhasebe yetkilisinin görevlerini muhasebe yetkilisi adına yapar ve hesabını muhasebe yetkilisine vermesi,

Üçüncü fıkrasında siyasi partilerin bir mali yıl içinde görev yapan muhasebe yetkililerinin adı, soyadı, göreve başladığı veya ayrıldığı tarihleri yönetim dönemi hesabı ile birlikte Anayasa Mahkemesine bildirmesi,
Sağlanmaktadır.

MADDE 39– Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerce muhasebe yetkilisi olarak görevlendirilenler:

- a) Ödeme aşamasında yetkililerin imzalarının tamam olup olmadığı,
- b) Ödeme belgelerinde maddi hata olup olmadığını,
- c) Belgelerin tamam olup olmadığını,
- ç) Hak sahibinin kimliğini,

Kontrol etmeleri,

İkinci fıkrasında muhasebe yetkililerinin görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında;

- a) Gelirleri ve alacakları tahsil etmek,
- b) Giderleri ve borçları hak sahiplerine ödemek,
- c) Partinin muhasebe kayıtlarını tutmak ve gerekli mali raporları hazırlamak,
- ç) Para ve parayla ifade edilebilen değerleri almak, saklamak ve ilgililerine vermek,
- d) Yukarıdaki bentlerde sayılan işlemler ile diğer mali işlemlere ilişkin defter ve muhasebe kayıtlarını usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutmak, yasal süreleri boyunca saklama, belge ve bilgileri aslına uygun şekilde düzenlemek,
- e) Düzenlemek ve ilgili yerlere vermek zorunda olduğu belge ve bilgileri belirtilen sürelerde ilgili yerlere vermek,
- f) Banka hesabını yönetmek,
- g) Kasanın kontrolünü ve kasaya giriş ve çıkışlara ilişkin işlemlerin kayıtlarını yapmak,
- ğ) Anayasa Mahkemesine verilecek yönetim dönemi hesabını hazırlamak,

h) Merkez dışı örgütlere gönderilen ve buralardan gelen nakit işlemlerinin kayıtlarını tutmak,

ı) Merkez dışı örgütlerden gelen belge ve bilgileri usulüne uygun şekilde birleştirmek ve gerekli kontrolleri yaparak Anayasa Mahkemesinin denetimine hazır hale getirmek,

i) Siyasi partinin muhasebe birimine ilişkin hesap ve işlemlerini kendinden sonra gelen muhasebe yetkilisine devretmek, devredilen hesabı devir almak,

j) Siyasi partinin muhasebe birimini yönetmek,

k) Görevlendirilen mutemet ve mihmandarlara verilen ön ödemeleri yapmak, takip etmek ve kapatılmasına ilişkin işlemleri yapmak,

l) Görev, yetki ve sorumluluk alanına ilişkin verilen diğer görevleri yapmakla,

Görevli olmaları,

Üçüncü fıkrasında muhasebe yetkilisince hazırlanacak rapor ve belgelerin kontrol edilerek imzalanması ve partinin mali işlerinden sorumlu genel başkan yardımcısına karşı sorumlu olması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 40- Maddenin birinci fıkrasında parti merkezi ve bağlı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatı her bütçe yılını izleyen Şubat ayı sonuna kadar, bir evvelki yıla ait uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesaplarını hazırlamaları, iller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanması ve birleştirilmesi,

İkinci fıkrasında parti kesin hesabının hazırlanmasına ilişkin esas ve usullerin bu Kanunun 41'inci maddesine göre hazırlanacak Yönetmelikte belirlenmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 41- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerin hesaplarının bilanço esasına göre düzenlenmesi,

İkinci fıkrasında siyasi partilerin bütün gelirleri ve giderlerinin muhasebe kayıtlarında gelir veya giderin kaynağı, yeri ve miktarını gösterecek şekilde ve muhasebe standartlarına uygun olarak kaydedilmesi,

Üçüncü fıkrasında siyasi partilerin muhasebe sistemi, hesap planı, mali işlemleri, bütçeleri, bilançoları, gelir ve giderlerinin sınıflandırılması, kesin hesapları, mali raporları ile faaliyet raporunun hazırlanmasına ilişkin esas ve usuller ile defter ve belge düzeninin Yüksek

Seçim Kurulu'nun görüşü alınarak Maliye Bakanlığınca hazırlanacak Yönetmelikte gösterilmesi,

Dördüncü fıkrasında siyasi partiler ve bağımsız adayların kullanacakları hesap planının, tek düzen hesap planı esas alınarak hazırlanması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 42- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerin bütün teşkilatlarını kapsayacak şekilde gelir ve giderlerini gösteren faaliyet raporunu mali yılın bitiminden sonra en geç Nisan ayı içinde hazırlamaları, faaliyet raporunun partinin internet sayfası ve uygun görülen diğer araçlarla ilan edilmesi, raporun bir örneğinin kesin hesaba ilişkin diğer belgelerle birlikte Anayasa Mahkemesine gönderilmesi,

İkinci fıkrasında faaliyet raporunda gelirler ve giderlerin bu Kanunun 41'inci maddesine göre hazırlanacak Yönetmelikte belirlenen sınıflandırmaya uygun olarak gösterilmesi, raporda önceki mali yıldan devreden varlık ve yükümlülükler, dönem içinde elde edilen ve harcanan tutarlar, satın alma veya bağış suretiyle elde edilen varlıklar ile elden çıkarılan varlıklar, gelecek mali yıla devreden nakit, alacaklar, her türlü varlık ve borçların ayrıntılı olarak gösterilmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 43- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerin mali işlemlerine ilişkin iç kontrol sistemini kurmaları, iç kontrol sisteminin harcama sürecinin hiyerarşik kontrolleri ve harcama sonrası iç denetimi gerçekleştirecek şekilde kurulması, iç kontrol sisteminin yapısı ve yürütülmesine ilişkin usul ve esaslara ilişkin hususların siyasi partilerin kendi mevzuatında belirtilmesi,

İkinci fıkrasında siyasi partilerin harcama belgeleri üzerindeki iç denetimin parti meclisi ve milletvekilleri arasından seçecekleri en az üç kişiden oluşan denetim komisyonlarına veya bağımsız denetim şirketlerine yaptırabilmeleri, iç denetimin siyasi partilerin gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin işlemlerin defter ve belgelerin, hazırlanan kesin hesap ve mali raporların bu Kanun başta olmak üzere diğer ilgili mevzuat, parti yönetmelikleri ve parti amaçlarına uygunluğunu kapsayacak şekilde gerçekleştirilmesi, raporda iyileştirilmesi veya düzeltilmesi gereken hususlara da yer verilmesi,

Üçüncü fıkrasında denetim sonucunda hazırlanan raporun siyasi partilerin merkez karar ve yönetim kurulu ve parti meclisine sunulması,
Sağlanmaktadır.

MADDE 44- Maddenin birinci fıkrasında siyasi partilerin dış denetiminin Anayasa Mahkemesince yapılması, Anayasa Mahkemesinin, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunu denetlemesi, ancak yapılacak kanuna uygunluk denetiminin siyasi partilerin amaçlarına ulaşmak için yapılmasında fayda görülen faaliyetleri daraltacak veya bu faaliyetlerin yerindeliğini içerecek şekilde yapılamaması, denetimde harcamaların gerçek mahiyetinin esas alınması, şekle ve usule ilişkin eksikliklerin harcamaların kabul edilmemesini gerektirmemesi,

İkinci fıkrasında siyasi partilerin genel başkanlarının, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorunda olması, bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri on bin lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerin eklenmesi,

Üçüncü fıkrasında Anayasa Mahkemesinin **Devlet yardımından yararlanan siyasi partilerin dış denetimini belgelerin gelmesinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırması ve denetim sonucunun Resmi Gazetede yayınlanması,**

Dördüncü fıkrasında siyasi parti hakkında kapatma kararı verilmiş olması halinde kapatma kararının verildiği tarihe kadar olan döneme ilişkin hesapların da Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenerek karara bağlanması, bu takdirde denetime esas kesin hesabın verilmesi ve denetime ilişkin diğer usul ve esasların Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenmesi,

Beşinci fıkrasında siyasi partilerin amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilmeleri,

Altıncı fıkrasında siyasi partilerin mal ve hizmet alımı ile yapım işlerini, alınacak onay belgesinde gösterilmek şartıyla, açık ihale, kapalı zarf usulü ve yazılı veya sözlü olmak üzere doğrudan veya pazarlık usullerinden herhangi biri ile yapabilmeleri,

Yedinci fıkrasında siyasi partilerin harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle kanıtlayabilmeleri, ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerinde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örneklerinin kullanılması,

Sekizinci fıkrasında siyasi partilerin ücret mukabili geçici veya sürekli olarak çalıştırdıkları kişilere ödedikleri ayni ve nakdi sağlık ve sosyal yardım giderleri ile amaçlarına ulaşmak için görevlendirdikleri kişiler tarafından yapılan yurt içi ve yurt dışı seyahatlere ilişkin konaklama, yol masrafları ve diğer zorunlu harcamaları gider olarak kayıt edebilmeleri,

Dokuzuncu fıkrasında siyasi partilerin, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararlarına ilişkin ödedikleri miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilmeleri,

Sağlanmaktadır.

MADDE 45- Maddenin birinci fıkrasında Anayasa Mahkemesinin, kesin hesaplara ait bilgilerin belgelendirilmesini siyasi partilerden her zaman isteyebilmeleri,

İkinci fıkrasında Anayasa Mahkemesinin denetimini evrak üzerinde yapması, bu denetimi, Sayıştay'dan yardım sağlanarak hazırlatacağı raporlar üzerinden yapabileceği gibi, siyasi partilerin genel merkezlerinde ve mahalli teşkilatlarında doğrudan doğruya veya kendi üyeleri arasından görevlendireceği bir naip üye veya mahallin en kıdemli adli veya idari yargı hakimi niyabetinde yaptıracağı inceleme ve araştırmalar üzerinden de yapabilmesi, bu maksatla, yeminli bilirkişi görevlendirebilmesi,

Üçüncü fıkrasında Anayasa Mahkemesinin, ilgili siyasi partinin başkanından veya temsilcisinden yazılı mütalaa isteyebilmesi; gerekli görürse sorumlu muhasebe yetkilisi de dahil ilgililerin sözlü açıklamalarını dinleyebilmesi,

Dördüncü fıkrasında Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verilmesi,

Beşinci fıkrasında siyasi partilerin büyük kongrelerinin kesin hesapları hakkındaki kararların, Anayasa Mahkemesinin denetimini etkilememesi, Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonucunda vereceği kararlar kesin olması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 46- Maddenin birinci fıkrasında bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağış kabul ettiği, mal veya gelir edindiği Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasi partilerin, bu yolla elde ettikleri gelirlerin tamamının, Kanunda belirtilen miktarlardan fazla gelirlerle, taşınmaz malların kanuni miktarı geçen kısmının karşılığının Hazineye irat kaydedilmesine; taşınmaz malların ise Hazine adına tapuya tesciline karar verilmesi,

İkinci fıkrasında bu Kanunun 21'inci maddesi hükmüne aykırı olarak siyasi partilere sağlanan kredi veya borçlar üzerine Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazinece el konulması, kredi veya borcu verene karşı Hazinesinin hiçbir yükümlülük altına girmemesi,

Üçüncü fıkrasında bu Kanunda belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin belgelendirilemeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşılırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelirin Hazineye irat kaydedilmesi,

Dördüncü fıkrasında belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığının, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilmesi,

Sağlanmaktadır.

MADDE 47- Maddede bu Kanunda belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin taşınmaz mallara sahip olduğu anlaşılırsa, Anayasa Mahkemesinin kararı ve göstereceği süre içinde siyasi parti tarafından bu malların paraya çevrilmesi yoluna gidilmesi sağlanmaktadır.

MADDE 48- Maddenin birinci fıkrasında bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı kabul eden parti sorumlusunun, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması,

İkinci fıkrasında bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kredi veya borç veren veya alanlar ile bu krediyi veya borcu alan veya veren parti sorumlusu hakkında da birinci fıkra hükmünün uygulanması,

Üçüncü fıkrasında yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden yardım veya bağış kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayının bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 49- Maddenin birinci fıkrası ile bu Kanun kapsamında seçim hesabını oluşturmayan veya seçim sonunda, geçerli mazereti olmaksızın, süresi içinde hesabını vermeyen siyasi partinin gelecek seçimlere kadar devlet yardımından yararlanamaması, eğer siyasi parti devlet yardımından yararlanma hakkına sahip değilse merkez yürütme kurulu üyelerinin her birine olayın gerçekleştiği dönemde geçerli olan asgari ücretin beş katı idari para cezası verilmesi,

İkinci fıkrasında seçimlere katılan milletvekili ve belediye başkanı adayları ile aynı siyasi görevlere bağımsız olarak katılanlardan bankada bağımsız seçim hesabı açmayan veya seçim sonunda süresi içinde hesabını ilgili mercilere vermeyenlere olayın gerçekleştiği dönemde geçerli olan asgari ücretin beş katı idari para cezası verilmesi,

Üçüncü fıkrasında birinci ve ikinci fıkra kapsamına girenlerden seçim hesaplarına harcamalarının bir kısmını kayıt etmediği tespit edilen siyasi partilere kayıt altına alınmayan tutarın elli katı, milletvekili ve belediye başkanı adaylarına ise yirmi katı idari para cezası verilmesi, bu hesaplara ilişkin bilgi ve belgeleri süresi içinde ilgili mercie verilmesinden sonra eksikliklerin tespit edilmesi halinde bunların giderilmesi için yirmi günü geçmemek üzere ilave süre verilmesi, bu süre içinde de eksikliklerin giderilmemesi halinde seçim hesaplarına ilişkin belgelerin süresi içinde verilmemiş sayılması,

Sağlanmaktadır.

MADDE 50- Maddede bu Kanun hükümlerine göre idarî para cezasına karar vermeye Cumhuriyet savcısı yetkili kılınmaktadır.

MADDE 51- Maddede bu Kanunun uygulanmasında, yapılacak müracaatlara ait her türlü evrak ve vesikalar ile kurullarca düzenlenecek belge ve verilecek kararların resim ve harçtan muaf olması sağlanmaktadır.

MADDE 52- Maddeyle bu Kanun kapsamında hazırlanması gereken bütün belgelerin gerekli güvenlik önlemleri alınmak ve şekil şartı sağlanmak kaydıyla elektronik ortamda düzenlenebilmesi sağlanmaktadır.

MADDE 53- Maddede bu Kanunla düzenlenen 22.04.1983 tarih ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunun 60 ve 77'nci maddeleri(bu maddeler dahil) arasında kalan maddeler ile Ek 1 ve Ek 6'ıncı maddelerinin bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren kaldırılması sağlanmaktadır.

MADDE 54- Yürürlük maddesidir.

MADDE 55- Yürütme maddesidir.

SİYASİ PARTİLERİN VE SEÇİMLERİN FİNANSMANI KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1)Bu Kanunun amacı siyasi partilerin her türlü gelir ve giderleri ile siyasi parti ve bağımsız adayların seçim kampanyalarının finansmanı, kayıt düzeni oluşturulması, raporlanması, mali denetimi ve bunlara ilişkin yaptırımların yasal bir zeminde yürütülerek siyasi faaliyetlerde adalet, dürüstlük, saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanmasıdır.

Kapsam

MADDE 2- (1)Bu Kanun Türkiye'de faaliyet gösteren ve Kanununa uygun olarak kurulan siyasi partiler ile milletvekili, belediye başkan adayları ve bağımsız olarak bu siyasi

görevlere aday olanların siyasi ve seçim faaliyetlerinin finansmanına, muhasebeleştirilmesine, raporlanması ve denetimine ilişkin faaliyetleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

Aday: TBMM üyeliği ve belediye başkanlığına aday olanları,

Bağış ve yardım: Siyasi partilere ve adaylara siyasi veya seçim faaliyetlerinde kullanılmak üzere gerçek ve tüzel kişilerce yapılan nakdi veya ayni her türlü varlığı,

Belgelendirme: Siyasi partiler ve adayların belgesiz yapabilecekleri harcama tutarını aşan her türlü siyasi ve seçim giderlerinin kanıtlanması amacıyla düzenlenen evrakı,

Devlet gücünün kötüye kullanılması: Siyasetçi ve bürokratların yöneticisi veya yetkili oldukları konularda kamu kurumlarının mali ve mali olmayan imkanlarını yasal düzenlemelere aykırı olarak belirli bir siyasi partinin menfaatleri doğrultusunda kullanılmasını sağlamaları veya buna fiilleriyle yardımcı olmalarını,

Gelir: Siyasi partilerin ve adayların siyasi faaliyet ve seçimlerin finansmanı amacıyla sağladıkları her türlü kaynağı,

Genel faaliyet gideri: Siyasi partilerin seçim giderleri dışında kalan siyasi faaliyetlerine ilişkin her türlü gideri,

Gider: Siyasi parti ve adayların siyasi faaliyetleri kapsamında yapılan her türlü gideri,

Hediye: Siyasi partilere ve temsilcilerine siyasi faaliyetleri veya görevleri dolayısıyla verilen ve ekonomik değer ifade eden her türlü varlığı,

Kesin hesap: Siyasi partilerin bir mali yıla ilişkin gelir ve gider gerçekleştirmeleri ile diğer rapor ve belgelerden oluşan hesabı,

Kurul: Yüksek Seçim Kurulunu,

Muhasebe yetkilisi: Muhasebeciliği profesyonel meslek olarak icra edenlerden bir siyasi partinin veya bağımsız adayın siyasi amaçlarla elde ettiği gelirleri, giderleri ve varlıklarının muhasebe kaydını tutmak ve gerekli mali raporları hazırlamakla görevlendirilen yetkiliyi,

Nakit dışı kaynak: Para ve kambiyo senetleri dışında kalan kaynakları,

Nakit kaynak: Para, döviz ve kambiyo senetlerini,

Seçim dönemi: Bu Kanunun uygulanmasında oy verme günü ile Yüksek Seçim Kurulunca kesin aday listelerinin ilan edildiği gün arasındaki süreyi,

Seçim gideri: Siyasi partiler ve siyasi partilere mensup olsun veya olmasın milletvekili ve yerel siyasi görevlere aday olanların sadece katıldıkları seçimlere yönelik olarak bu Kanun kapsamında yaptıkları harcamaları,

Seçim hesabı: Siyasi partilerin ve adayların seçim döneminde nakit giriş ve çıkışlarının takip edilebilmesi amacıyla bir bankada açtıkları hesabı,

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisini,

Yardım ve bağış limiti: Özel ve tüzel kişilerin siyasi partilere ve/veya adaylara yapabilecekleri mali yardımların üst sınırını,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel İlkeler ve Yasaklar

Saydamlık

MADDE 4- (1)Siyasi partiler, partilerden aday olanlar, bağımsız adaylar ile seçilmişlerin mali faaliyetlerinde saydamlık esastır. Siyasi partilerin ve bağımsızların gelirleri, giderleri ve varlıklarının belirli bir kayıt düzenine göre muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve herkes tarafından ulaşılabilecek şekilde yararlanıcıların bilgisine sunulması zorunludur.

(2)Siyasi partiler, üyelerden aldıkları aidatlar hariç, mali yardım aldıkları gerçek ve tüzel kişi ve kuruluşları bu Kanunun 19'ncu maddesine göre internet sayfalarında veya uygun araçlarla ilan ederler.

Hesap verilebilirlik

MADDE 5- (1)Siyasi partiler bu Kanunda belirlenen esas ve usullere göre ilgili yasal mercilere ve kamuoyunu faaliyetleri, işbirliği yaptıkları veya ilişkide bulundukları kurum ve

kuruluşları, aldıkları her türlü yardım ve kaynaklar ile harcamaları hakkında belirlenen sürelerde doğru ve tam olarak bilgilendirmek zorundadır.

Devlet yardımında adalet ve güvence

MADDE 6- (1)Devlet yardımları siyasi partilere bu Kanunda belirlenen esaslar dahilinde ve önceden belirlenen formüle göre paylaştırılır. Her siyasi parti pay dağıtımına ilişkin formüle son genel seçimde aldıkları oy oranı esas alınarak dahil edilir.

(2)Her yıl yapılacak devlet yardımlarının toplam tutarı ve paylaştırılma esasları önceden belirlenir. Siyasi partilerin devlet yardımından yararlanma hakkı TBMM’de temsil edilme şartına bağlanamaz.

(3)Siyasi partilere yapılacak devlet yardımının miktarı seçim tarihinden önceki son bir yıl içinde değiştirilemez.

(4) Kanunda belirlenen dışında hiçbir şekilde siyasi partilerin mal varlıklarına el konulamaz, kullanılmaları sınırlandırılmaz.

Kayıt zorunluluğu

MADDE 7- (1)Siyasi partiler, seçilmişler ve adaylar siyasi faaliyetleri için sahip oldukları veya oluşturdukları bütün maddi duran varlıkları, nakit ve nakit benzeri varlıkları, gelir ve giderlerini muhasebe sistemine kaydetmek ve raporlamak zorundadır.

(2)Siyasi faaliyet veya seçim amacıyla oluşturulmuş hiçbir varlık ve kaynak muhasebe kaydı dışında tutulamaz.

Muhasebe yetkilisi çalıştırma zorunluluğu

MADDE 8- (1)Siyasi partiler, bunların milletvekili ve belediye başkan adayları ve bağımsız adaylar siyasi faaliyetleri ve seçim amacıyla elde ettikleri veya oluşturdukları kaynakların sağlıklı bir şekilde muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasının sağlanması amacıyla en az serbest muhasebeci ve mali müşavir ünvanına sahip meslek mensupları arasından bir muhasebe yetkilisi görevlendirir.

(2)Nüfusu yirmi binden az olan seçim çevrelerinde belediye başkanlığına aday olanlar seçim hesabını bu Kanuna göre belirlenecek sınıflandırmaya uygun olarak sadece gelir ve gider yerlerini gösterecek şekilde kendileri tutabilir.

(3)Görevlendirilen muhasebe yetkilisi siyasi parti, milletvekili, belediye başkanı veya bağımsız adayın muhasebeleştirilmesi gereken her türlü gelir, gider ve varlıklarının usulüne uygun şekilde kaydı ve gerekli mali raporların hazırlanması ve süresi içinde ilgili mercilere verilmesinden sorumludur.

(4)Birinci fıkraya göre siyasi partilerce görevlendirilen muhasebe yetkilisinin ücreti siyasi partiler tarafından, bunların milletvekili ve belediye başkanı adaylarınınki ise kendileri tarafından ödenir. Bağımsız adayların muhasebe yetkilisi ücreti ise Yüksek Seçim Kurulu tarafından ödenir. Bu takdirde adaylık başvurusu sırasında ayrıca o seçim için Kurulca belirlenen muhasebe ücreti adaydan tahsil edilir ve muhasebe yetkilisine ikinci fıkraya göre hazırlamak zorunda olduğu belgelerin ilgili seçim kuruluna yasal süresi içinde eksiksiz ve tam olarak teslim edilmesinden sonra ödenir.

Yasaklar

MADDE 9- (1)Siyasi partiler siyasi faaliyet ve seçimler için oluşturdukları kaynakları siyasi amaçlar dışında kullanamazlar.

(2)Siyasi amaçlar için oluşturulan kaynaklar seçmenlere oy karşılığı veya karşılıksız dağıtılamaz. Belirli bir grup seçmene, bütün bir meslek, sosyal ve ekonomik gruba yönelik siyasi politika amaçlı genel taahhütlerin dışında, eşit kişiler arasında adaletsizlik yaratacak şekilde, oy karşılığı menfaat sağlanacağına ilişkin taahhütlerde bulunulamaz.

(3) Gerçek ve tüzel kişiler sahip oldukları kaynak ve varlıkları, siyasi partilere ve adaylara bu Kanuna göre belirlenen esaslar dışında, karşılıksız kullandıramazlar.

(4) Seçim döneminde iktidar partisi, devam edenler dışında, doğrudan veya dolaylı olarak yatırım programları başlatamaz, açılışlar yapamaz, yeni personel alamaz, seçime yönelik harcamayı gerektiren sözleşmeler yapamaz.

(5) Spor, konferans ve gösteri salonları gibi kitlesel katılım amaçlı olan kamu binaları hariç, ibadet yerleri, eğitim kurumları ve diğer kamu binaları ücretli veya ücretsiz siyasi

faaliyetler için kullanılamaz veya kullandırılmaz. Kullandırılabilen kitlesel katılım amaçlı salonlardan talepte bulunan tüm partilerin ayırım yapılmaksızın yararlandırılması esastır.

(6) Reklam, ilan, duyuru ve benzeri amaçlarla yerel yönetimler veya bunların kurdukları veya ortak oldukları işletmelerce veya ihale suretiyle kullanım hakkını devrettikleri şirketlerce işletilen her türlü ilan panoları talep edilmeleri halinde bütün siyasi partilere aynı koşullarda yararlandırılır.

(7) Bu madde kapsamında sayılan yasak filleri işleyenler hakkında fiilin ağırlığına göre net asgari ücretin beş katından yirmi katına kadar idari para cezası ve ayrıca üç aydan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

İKİNCİ KISIM

Siyasi Partilerin ve Seçimlerin Finansmanına İlişkin Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Gelirler ve Yasaklar

Siyasi partilerin gelirleri ve vergilendirme

MADDE 10– (1) Siyasi partilerin gelirleri amaçlarına aykırı olamaz. Siyasi partilerin amaçlarını gerçekleştirmek üzere elde edebilecekleri gelirler şunlardır:

- a) Parti üyelerinden alınacak giriş aidatı ile üyelik aidatı,
- b) Partili milletvekillerinden alınacak milletvekilliği aidatı,

c) Siyasi partilerin yetkili merkez karar organlarınca tespit ve tahsil olunacak milletvekili, belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği ve il genel meclis üyeliği aday adaylarından alınacak özel aidat,

ç) Parti bayrağı, flaması, rozeti ve benzeri rumuzların satışından sağlanacak gelirler,

d) Parti yayınlarının satış bedelleri,

e) Üye kimlik kartlarının ve parti defter, makbuz ve kağıtların sağlanması karşılığında alınacak paralar,

f) Parti tarafından tertiplenen balo, eğlence ve konser faaliyetlerinden sağlanacak gelirler,

h) Parti mal varlığından elde edilecek gelirler,

i) Gerçek kişilerden alınan bağışlar,

j) Tüzel kişilerden alınan bağışlar,

k) Devletçe yapılan yardımlar.

(2) (h) bendinde yazılı parti mal varlığından elde edilen gelirler hariç olmak üzere, diğer bentlerde yazılı kaynaklardan elde edilen gelirlerden hiçbir surette vergi, resim ve harç alınmaz.

Devlet yardımı

MADDE 11– (1) Siyasi partilerin devlet yardımından yararlanabilmesi için genel seçimlerde ülke genelinde **en az yüzde bir** oy almaları zorunludur. Her yıl siyasi partilere ödenmek üzere o yılki genel bütçe gelirleri “(B) Cetveli” tahmini toplamının **beş binde dördü** oranında merkezi yönetim bütçesine ödenek konulur.

(2) Birinci fıkraya göre siyasi partilere yapılacak devlet yardımının %15’i devlet yardımından yararlanma hakkı olan siyasi partilere eşit olarak, %80’i son genel seçimde aldıkları oy oranlarına göre, kalan %5’i ise TBMM’de temsil edilen partilerin kadın milletvekili sayılarına göre paylaştırılır.

(3) Hesaplanan bu tutarlar **genel seçimin yapıldığı yılda 3 katı, yerel seçimlerin yapıldığı yılda ise 4 katı** olarak ödenir. Bir yıl içinde seçimlerin tekrarlanması halinde ilave ödeme yapılmaz. Ancak genel ve yerel seçimlerin aynı yıl içinde fakat ayrı tarihlerde yapılması halinde devlet yardımı **her bir seçim için beşte iki oranında azaltılarak** ödenir. Aynı tarihte yapılması halinde ise devlet yardımı bir defada **5 katı** olarak ödenir. Bir veya

birden fazla seçim çevresini kapsayacak şekilde milletvekili ara seçimleri veya yerel seçim yapılması halinde ilave devlet yardımı yapılmaz.

(4) Seçim yılında hesaplanan ilave ve artırımlı tutarın **yüzde 20'si** birinci fıkraya göre devlet yardımından yararlanma hakkı olan partilere eşit olarak, **yüzde 80'i** ise son genel seçimde aldıkları oy oranları esas alınarak paylaştırılır. Bu şekilde ilave ödemeler Yüksek Seçim Kurulunca aday listelerinin onaylanmasından sonraki beş iş günü içinde yapılır.

(5) Yıl ortasında yapılan seçimlerde ilk defa devlet yardımından yararlanma hakkı elde eden siyasi partilere birinci fıkraya göre hesaplanacak tutarın yarısı üzerinden hesaplanan tutarın yılın bitmesine kalan gün sayısı ile orantılı olarak ödeme yapılır.

(6) Bu maddeye göre siyasi partilere yapılacak yardımlar sadece parti ihtiyaçları ve çalışmalarında kullanılabilir.

Devlet yardımından yararlanmak için asgari şartlar

MADDE 12- (1) Siyasi partilerin devlet yardımından yararlanabilmeleri için aşağıdaki şartları taşımaları gerekir;

- a) Siyasi parti olarak yasalara uygun şekilde kurulmuş olmak,
- b) Bu Kanunda öngörülen asgari temsil oranına sahip olmak,
- c) Anayasa Mahkemesine denetim için dönemsel olarak vermek zorunda oldukları rapor, belge ve bilgileri, mücbir sebepler veya ek süre verilmiş olması dışında, zamanında vermiş olmak,
- d) Devlet yardımından yararlanma hakkından yasaklanmamış olmak.

Giriş ve üyelik aidatı

MADDE 13- (1) Parti üyelerinden alınacak giriş aidatının miktarı ile üyelik aidatının alt ve üst sınırları parti tüzüğünde gösterilir.

(2) Her üye, aylık veya yıllık olarak üyelik aidatı ödemeyi partiye girişinde kabul etmek zorundadır. Parti üyesi, vermeyi kabul ettiği aidatın miktarını, parti tüzüğüne uygun olmak şartıyla, kayıtlı bulunduğu teşkilat kademesi başkanlığına yazı ile bildirerek artırabilir.

(3)Partiye borçlu olduğu yıla ait aidatın tamamını veya bir kısmını ödemeyen parti üyesi hakkında, partiden geçici veya kesin olarak çıkarmaya dair disiplin cezaları uygulanmaz. Aidatını ödemesi için yapılan yazılı tebligata rağmen belirtilen süre içerisinde ödemede bulunmayan üye hakkında yapılacak işlem ve uygulanacak yasaklamalar parti tüzüğünde gösterilir.

Milletvekili aidatı

MADDE 14– (1)Bir siyasi partiye mensup milletvekillerinin, ne miktar aidat ödeyeceği ve bu suretle toplanan paraların grup faaliyetlerine ve parti merkezine hangi miktarlarda ayrılacağı, Türkiye Büyük Millet Meclisi parti grubu kararıyla belli edilir. Ancak, bu miktarın yıllık tutarı milletvekili ödeneğinin net bir aylık tutarını geçemez.

(2)Grubu olmayan milletvekillerinin ödeyeceği aidat, yukarıdaki fıkra da belirtilen miktarın yarısını geçmemek kaydıyla merkez karar ve yönetim kurulunca tespit edilir.

Aday adaylığı aidatları

MADDE 15– (1) Genel ve yerel seçimlerde siyasi görevlere yapılacak aday adaylığı veya adaylık başvuru aidatlarının seçime katılımı engellemeyecek makul bir düzeyde olmaları esastır. Bu amaçla milletvekilliği aday adaylarının başvuru ücretleri başvuru tarihindeki **net asgari ücretin dört katından** fazla olamaz.

(2) Yerel seçimlerde yapılacak aday adaylığı başvuru ücretleri birinci fıkra ya göre hesaplanacak tutarın büyükşehir belediye başkanlıkları için **1,5 katını**; il ve büyükşehir ilçe belediye başkanlıkları için **1 katını**, diğer belediyelerde **yüzde altmışını** ve yerel meclislerde ise **yüzde otuzunu** geçemez.

(3) Birinci ve ikinci fıkra ya göre alınacak ücret aday olunan siyasi göreve, cinsiyete, engellilik durumu, seçim çevreleri veya uygun bulunacak başka ölçütlere göre farklılaştırılabilir.

Satış bedelleri

MADDE 16– (1)Bu Kanun kapsamında yapılacak satış bedelleri, merkez karar ve yönetim kurulunun kararı ile tespit edilir.

Bağışlara ilişkin hükümler ve yasaklar

MADDE 17- (1) Bu Kanunun uygulanmasında; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanuna tabi daireler, muhtarlıklar, kamu iktisadi teşebbüsleri, özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye dayanılarak kurulmuş bankalar ve diğer benzeri kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsü sayılmamakla beraber ödenmiş sermayesinin bir kısmı Devlete veya bu fıkra da adı geçen kurum, idare, teşebbüs, banka veya kuruluşlara ait müesseseler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bahis ve şans oyunları oynatanlar siyasi partilere ve bağımsız adaylara hiçbir suretle taşınır veya taşınmaz mal, nakit veya haklar bağışlayamaz ve bu gibi mal veya hakların kullanılmasını bedelsiz olarak bırakamazlar; bağlı oldukları kanun hükümleri dışında siyasi partilere aynı hakların devrine dair tasarruflarda bulunamazlar.

(2) Birinci fıkra da sayılan kurum ve kuruluşlarla iş ilişkisi süren ve iş ilişkisi tamamlanmış özel girişim ve teşebbüsler son işin bitiş tarihinden itibaren iki yıl geçmedikçe siyasi partilere hiçbir yardımda bulunamazlar.

(3) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatifler, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilirler.

(4) Yukarıdaki fıkraların dışında kalan **gerçek kişilerin** her birinin bağışın yapıldığı tarihteki **net asgari ücretin 4 (dört) katı**, **tüzel kişilerin** her biri ise **10 (on) katından** fazla tutarda bir siyasi partiye aynı yıl içerisinde aynı veya nakdi bağışta bulunması veya yayınları kullandırması yasaktır. Bağımsız adaylara yapılacak bağışlar için bu oranlar iki kat artırılarak uygulanır.

(5) Bağış veya bağışların bağışta bulunana veya yetkili temsilcisine veya vekiline ait olduğunun parti tarafından verilen makbuzda açıkça belirtilmesi gerekir. Böyle bir belgeye dayanılmaksızın siyasi partilerce bağış kabul edilmez. Siyasi parti ve bağımsız adaylara dolaylı olarak başka gerçek ve tüzel kişiler üzerinden bağış ve yardım yapılması yasaktır.

(6) Siyasi partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynı veya nakdi yardım ve bağış alamazlar. **Ancak başka ülkelerdeki siyasi partiler ve bunların bir araya gelmesiyle**

oluşturdukları kuruluşlarla birlikte hazırlanılan ve maliyete katılmak suretiyle ortak proje ve faaliyetleri kapsamında alınan maddi destekler, başka amaçlarla kullanılmamak şartıyla, bu kapsamın dışındadır.

(7) Siyasi parti ve adayların gerçek ve tüzel kişilere yardım veya bağış almak amacıyla her türlü baskı yapmaları, bağış veya yardım karşılığı devlet imkanlarının kullanılarak ayrıcalık veya kişisel menfaat sağlanacağına ilişkin vaatlerde bulunmaları yasaktır.

(8) Bu maddeye aykırı bir şekilde siyasi partilere yardım ve bağış yapıldığının tespit edilmesi halinde hem siyasi partiye hem de yardım ve bağışı yapana tespit edilen tutarın **on katı** idari para cezası verilir. Bu maddenin 5'inci fıkrasının son cümlesine aykırı davranan kişi veya tüzel kişi veya kuruluşun temsilcisi ayrıca 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(9) Bu maddenin ikinci fıkrasına aykırı davranan özel girişim ve teşebbüsler üç yıl süreyle birinci fıkrasında sayılan kamu kurum ve kuruluşları ile taahhüt ilişkisine giremez ve ihalelerine katılamazlar.

Bağış ve yardımlarda üst sınır

MADDE 18- (1)TBMM'de temsil edilen ve devlet yardımından yararlanan bir siyasi partinin bir mali yıl içinde, üyelik aidatları ve satış gelirleri hariç, özel kişi ve kuruluşlardan elde ettiği bağış ve yardımların toplam tutarı o siyasi partinin aldığı **devlet yardımının toplam tutarını** geçemez. İktidar partisi veya koalisyon halinde koalisyon ortağı partiler için bu oran **0,75 katı** olarak uygulanır.

(2)TBMM'de temsil edilmeyen fakat devlet yardımı alan siyasi partinin bir mali yıl içinde, üyelik aidatları ve satış gelirleri hariç, özel kişi ve kuruluşlardan elde ettiği bağış ve yardımların toplam tutarı o siyasi partinin aldığı devlet yardımının toplam tutarının **iki katını** geçemez.

(3) Birinci ve ikinci fıkralardaki sınırlayıcı hükümler devlet yardımından yararlanmayan partiler hakkında uygulanmaz.

Alınan yardım ve bağışların tahsil şekli ve açıklanması

MADDE 19– (1) Siyasi partiler tahsilat makbuzlarında aldıkları yardım ve bağış yapan gerçek veya tüzel kişinin adı (TC Kimlik No dahil) veya ünvanı, tahsilat tarihi ve tutarını göstermek zorundadırlar. Banka hesapları dahil hiçbir şekilde bu bilgileri içermeyen tahsilatlar yardım ve bağış olarak kabul edilmez, hak sahiplerine iade edilir; iade edilemeyenler genel bütçeye aktarılarak gelir kaydedilir.

(2) Siyasi partiler bir takvim yılı içinde, üye aidatları dışında, gerçek ve tüzel kişilerden aldıkları nakdi ve ayni bağışların toplam tutarını ve (5.000) gösterge rakamının bağışın yapıldığı tarihteki memur maaş katsayısı ile çarpılması sonucu bulunacak tutarı aşan **bağışçıların listesini** izleyen yılın Mart ayı sonuna kadar internet sayfalarında ve/veya uygun araçlarla kamuoyuna açıklamak zorundadır.

(3) Gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanun kapsamında bağış kabul edilenlerin dışında, karşılıksız veya rayiç bedelin normal iskonto oranının altında mal satamaz ve hizmet sunamazlar.

(4) Siyasi partilerden bu maddenin birinci fıkrasına göre alınan yardım ve bağışları ilgililerine iade etmeyen veya devlete gelir yazdırmayanlara her bir gelir için asgari ücretin beş katı, ikinci fıkraya göre bağışçıların listesini yayınlamayanlara asgari ücretin elli katı, üçüncü fıkraya göre karşılıksız veya normal iskonto oranının altında mal satan veya hizmet sunanlara olay tarihindeki asgari ücretin iki katından başlamak üzere fiilin derecesine göre yirmi katına kadar idari para cezası verilir.

Parti görevlilerinin hediye alma sınırı

MADDE 20– (1) Siyasi parti temsilcileri, milletvekilleri ve belediye başkanları değeri net asgari ücretin 1/5'inden fazla olan hediye kabul edemezler. Bir siyasi partiye, parti teşkilatına veya partiyi temsilen parti yöneticisi veya temsilcisine verilen ve tutarı hediyein verildiği tarihteki net asgari ücretin 1/5'inden fazla olan para, taşınır, sanatsal, kültürel ve tarihi ve benzeri değeri olup tekrarlanarak veya sürekli kullanılabilen hediyeler parti veya teşkilat adına ilgili hesaplara kaydedilir.

(2) Siyasi kimlik ve/veya faaliyet kapsamı dışında şahsa verilen üstün hizmet beratı, ödül ve benzeri değerler birinci fıkra kapsamında değerlendirilmez.

(3) Bu maddenin birinci fıkrasındaki hediye alma yasağını uymayanlara fiilin derecesine göre bir aylık net asgari ücretten az olmamak üzere alınan hediyenin değerinin elli katına kadar idari para cezası verilir.

Ticari faaliyet, kredi ve borç alma yasağı

MADDE 21– (1)Siyasi partiler ticari faaliyette bulunamazlar, kredi veya borç alamazlar. Ancak, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla genel yönetim kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşları ile sermayesinde devletin veya devlete ait kamu kurum ve kuruluşlarının sermayesi bulunan kamu iktisadi kuruluşları ve kamu bankaları ve yurtdışı kaynaklar dışında kalan gerçek ve tüzelkişilerden, gelirleriyle karşılayabilecekleri ölçüde, kredili veya ipotek karşılığı mal satın alabilirler.

Taşınmaz mal edinme ve elden çıkarma

MADDE 22– (1)Siyasi partiler, ikametleri ile amaç ve faaliyetleri için gerekli olanlardan başka taşınmaz mal edinemezler. Partiler, amaçları içinde olmak şartıyla sahip oldukları taşınmaz mallardan gelir sağlayabilirler.

(2)Bu varlıkların satışından elde edilen nakit veya nakit karşılığı varlıklar da parti adına ilgili hesaplara kaydedilir.

Gelirlerin sağlanmasında usul

MADDE 23– (1)Bir siyasi partinin bütün gelirleri, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına ve belge karşılığı elde edilir. Hiçbir şekilde belge karşılığı olmadan bir siyasi parti adına para ve parayla ifade edilebilen değerler alınamaz. Para dışındaki mal bağışı ve hizmet sunumları da kayda geçirilir. Bastırılacak makbuzların şekli, mal bağışı ve hizmet sunumlarının makbuza geçirilmesine ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.

(2)Bankaya yatırılan tutar için ayrıca gelir makbuzu düzenlenmez; bankadan alınan hesap ekstresi gelir makbuzu olarak kabul edilir.

(3)Siyasi partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirleri, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınır. Bastırılan ve parti teşkilat kademelerine gönderilen gelir makbuzlarının seri ve sıra numaralarına ait kayıtlar parti genel merkezinde tutulur. Parti teşkilat kademeleri aldıkları ve kullandıkları makbuzlarla ilgili kayıtları tutarlar ve bunlar dolayısıyla parti merkez karar ve yönetim kuruluna karşı mali sorumluluk taşırlar. Kullandıkları ve kalan makbuzlar hakkında parti genel merkezini bilgilendirirler; genel merkezler de bu bilgilendirmeyi ararlar.

(4)Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı gerçek veya tüzel kişinin adı, soyadı veya unvanı, adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır.

(5)Makbuzların asıl kısımlarıyla dip koçanlarında aynı sıra numarası bulunur. Makbuz dip koçanlarının saklama süresi parti denetimine ilişkin kararın ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır.

(6) Gelirler hesapları bu Kanunun 10'uncu maddesinde sayılan gelir türlerini raporlayacak şekilde tutulur. Bağış yapan gerçek ve tüzel kişilere ilişkin bilgiler bunların kamuoyu ile paylaşılmasını sağlayacak bağışçının adı soyadı, tüzel kişilerde tüzel kişi adı, bağış yeri ve tutarına ilişkin bilgileri içerecek şekilde kaydedilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Giderler ve Yasaklar

Siyasi partiler, partili ve bağımsız adayların giderleri

MADDE 24– (1) Bu Kanun kapsamında siyasi partilerin giderleri genel faaliyet giderleri ve seçim giderlerinden, siyasi partilere mensup milletvekili ve belediye başkanı ve bağımsız aday olanların giderleri ise sadece seçim giderlerinden oluşur. Siyasi partiler parti muhasebesinde genel faaliyet giderleri ve seçim giderlerini ayrı ayrı raporlanacak şekilde muhasebeleştirir.

(2) Siyasi partilerin bilanço hesaplarını da kapsayan detaylı hesap planı bu Kanuna göre hazırlanacak Yönetmelikte belirlenir.

(3) Siyasi partilerin milletvekili ve belediye başkan adayları ile bağımsız adayların giderleri aday oldukları genel ve yerel seçimlerde seçim kampanyası kapsamında yaptıkları giderlerden oluşur.

Giderlerin yapılmasında usul

MADDE 25– (1) Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.

(2) Bir siyasi partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır.

(3) Bir defada 25 Türk Lirasına kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belgeye dayanması zorunlu değildir. Ancak bir harcama bu limitin altında kalınmasını sağlamak amacıyla payçalara ayrılarak birden fazla harcama olarak gösterilemez. Bütün harcamaların yetkili organ veya merciin kararına dayanması şarttır. Şu kadar ki, yetkili organca onaylanan bütçede öngörülmüş bulunmak kaydıyla iki bin lirayı aşmayan harcamalar ile genel tarifeyle bağlı giderler için ayrıca karar alınmasına gerek yoktur.

(4) Giderlere ait belgeleri saklama süresi, özel kanunlarda gösterilen daha uzun süreye ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, kesinhesabın Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır.

(5) Parti teşkilatı bağlı bulunduğu üst kademeye, gelir ve giderleri hakkında parti tüzüğünde gösterilen sürede hesap vermekle yükümlüdür. Bu süre altı aydan fazla olamaz.

Mali sorumluluk

MADDE 26– (1) Siyasi partilerin yapacakları giderler, sözleşmeler ve girişecekleri yükümlülükler; genel merkezde parti tüzelkişiliği adına, illerde il yönetim kurulu adına ve ilçelerde ilçe yönetim kurulu adına yetkili kılınan kişi veya kurulca yapılır.

(2)Siyasi partilerin il ve ilçelerdeki teşkilat kademeleri tarafından parti tüzelkişiliği adına sözleşme yapılmasına ve yükümlülük altına girilmesine ilişkin esaslar, merkez karar ve yönetim kurulunca tespit olunur. Bu esaslara aykırı olarak yahut siyasi partilerin tüzüklerine göre merkez karar ve yönetim kurulunca önceden yazılı yetki verilmediği veya sonradan bir kararla onaylanmadığı takdirde, partinin teşkilat kademelerinin yaptıkları sözleşme ve giriştikleri yükümlülüklerden dolayı, parti tüzelkişiliği hiçbir suretle sorumlu tutulamaz; merkez karar ve yönetim kurulu veya genel başkan veya parti tüzel kişiliği aleyhine takipte bulunulamaz. Bu takdirde sorumluluk, sözleşmeyi yapan veya yükümlülük altına giren kişi veya kişilere ait olur.

Borç verme yasağı

MADDE 27– (1)Siyasi partiler, üyelerine ve diğer gerçek ve tüzelkişilere borç veremezler. Şu kadar ki partilerce kadrolu çalışanlarına maaşlarından en çok bir ay içinde kesilerek mahsup edilmek üzere verilen avanslar borç sayılmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçimlerin Finansmanı, gözetimi ve Seçim Öncesi Rapora İlişkin Hükümler

Seçimler ve seçime katılma

MADDE 28– (1)Bu Kanun kapsamına dahil seçimler genel milletvekili seçimleri, yerel seçimler ile bunların kısmen veya tamamen yenilenmesine ilişkin seçimlerdir.

(2) Bu Kanun kapsamında seçime katılanlar birinci fıkraya göre yapılacak seçimlere katılan siyasi partiler, bunların milletvekili, belediye başkanı ve yerel meclis adayları ile bağımsız aday olanlardır. Aday adayı olup listeye giremeyenler ile bağımsız aday olduğunu

ilan edip ilgili seçim kuruluna resmen adaylık başvurusu yapmayan veya başvurusu kabul edilmeyenler seçime katılmış sayılmazlar.

Siyasi faaliyet ve seçimlerin finansmanının kapsamı

MADDE 29– (1) Bu Kanunun uygulanmasında yapılacak seçimlere katılan siyasi partiler, bunların milletvekili, belediye başkanı ve yerel meclis adayları ile bağımsız adayların seçim çalışmaları kapsamında oluşturdukları her türlü kaynaklar ile yaptıkları giderler seçim faaliyetinin finansmanı sayılır. Bu kapsamda elde edilen gelir ve yapılan giderler siyasi partiler tarafından sürekli siyasi faaliyetlerinden ayrı olarak raporlanacak şekilde muhasebeleştirilir ve raporlanır.

(2) Siyasi partilerin milletvekili, belediye başkanı ve bağımsız adaylar sadece katıldıkları seçim için oluşturdukları kaynak ve yaptıkları giderlerin görevlendirdikleri muhasebe yetkilisince muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasını sağlamak zorundadır.

Seçim komisyonu ve seçim kampanyası maliyetleri

MADDE 30– (1) Siyasi partilerin seçim kampanyalarının mali işleri bir genel başkan yardımcısının başkanlığında ve parti temsilcileri arasından seçilecek en az üç kişilik seçim komisyonunun koordinasyonunda yürütülür. Komisyon bu Kanun kapsamında seçimlere ilişkin her türlü mali işlemlerin yürütülmesinin koordinasyonu, seçim hesabı ve hesaptan yapılan harcamaların muhasebeleştirilmesi ve raporlanması, harcama sınırının aşılması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur.

(2) Siyasi partilerin, milletvekillerinin ve bağımsız adayların seçim harcamaları, seçim takvimi ilan edildikten sonra yapılacak seçim öncesi toplantılar, rozetler, posterler, her türlü ilanlar, reklamlar, radyo ve televizyon ve diğer medya programları, yayınlar, kamuoyu araştırmaları, ulaştırma giderleri gibi doğrudan seçime yönelik olarak yapılan diğer çeşitli giderlerden oluşur.

(3) Siyasi partilerin toplam seçim harcamaları partinin ve partiden aday olanların seçim hesabından yaptıkları harcamaların toplamından oluşur.

Seçim harcamalarında sınır ve raporlama

MADDE 31– (1) TBMM’de temsil edilen siyasi partilerin yapacakları toplam harcama tutarı bir önceki yıl kesinleşmiş gelirlerinin **genel seçimlerde dört katı, yerel seçimlerde ise beş katından** fazla olmaz. **İktidar partisi veya koalisyon durumunda** koalisyon üyesi partiler için bu oranlar sırasıyla **üç katı ve dört katı** olarak uygulanır. Siyasi partilerden adayların kendi imkanları ile yapacakları seçim harcamaları bu sınırlamalara dahil edilmez.

(2) Siyasi partilerden milletvekilliğine aday olanların yapabilecekleri seçim harcaması büyükşehir belediyesi olan iller ile nüfusu 500.000’den fazla olan seçim çevrelerinde net asgari ücretin **140 katından**, diğer seçim çevrelerinde ise **100 katından** fazla olmaz.

(3) Belediye başkan adayı olanların seçim harcamaları büyükşehir belediyesi kurulan iller ile nüfusu 500.000’den fazla olan seçim bölgelerinde net asgari ücretin **160 katı**, diğer illerde ise **100 katından** fazla olmaz. Bağımsız adaylar için hesaplanan tutarlar **yüzde 100** artırımlı uygulanır.

(3)Siyasi partilerden aday olanların seçilebilmek amacıyla harcayacakları tutarlar temsil ettikleri siyasi partinin seçim hesaplarına eklenmek üzere partinin muhasebe yetkilisine harcamaya ilişkin kanıtlayıcı belgeler ve yapıldığı gider yerlerini gösterecek şekilde teslim edilir. Muhasebe yetkilisince siyasi parti ve adayların seçim giderleri konsolide edilerek **Seçim Raporu** haline getirilir.

(4) TBMM’de temsil edilmeyen siyasi partilerin seçimlerde yapacağı harcamalar bu Kanuna göre elde ettikleri gelirler dahilinde bir sınırlamaya tabi değildir.

(5) Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında sayılan sınırların aşılması halinde aşılan tutarın **on katı**, üçüncü fıkranın birinci cümlesindeki yükümlülüğü yerine getirmeyenlere ise net asgari ücretin yirmi katı tutarında idari para cezası verilir.

Bağımsız adayların adaylık ücreti

MADDE 32- (1) Bir siyasi partiye bağılı olmaksızın genel ve yerel seçimlerde bir siyasi göreve adaylık için başvuran bağımsız adayların başvuru ücretleri, net asgari ücretin beş katını geçmemek üzere aday oldukları siyasi görev, seçim çevresinin nüfusu, ekonomik ve

sosyal durumu dikkate alınarak Kurul tarafından seçim tarihinden en az doksan gün önce belirlenir ve uygun araçlarla duyurulur.

Seçim hesabı açılması, harcamalarının muhasebesi ve raporlanması

MADDE 33– (1) Seçim dönemi başlamadan önce siyasi partiler, milletvekili ve belediye başkanı ve bağımsız adaylar seçim fonlarını oluşturmak ve harcamalarını gerçekleştirmek üzere hesaplarının bulunduğu veya yeni hesap açacakları bir bankada seçim hesabı oluştururlar. Seçim hesabı siyasi partilerin normal faaliyetleri ve başka amaçlar için kullanılamaz. Seçim hesabının, kontrolü, para çekilmesi ve çekilen paraların harcanması ve kanıtlayıcı belgelerin toplanması, muhafazası ve muhasebe kayıtlarının yapılmasına ilişkin işlemler Kurul tarafından belirlenir ve muhasebe yetkilisince yürütülür.

(2) Seçim hesabı siyasi parti veya adayın kendi iç imkanlarıyla oluşturduğu kaynaklar ile diğer kişilerden aldıkları yardım ve bağışları ayrı ayrı raporlayacak şekilde tutulur.

(3) Seçim amacıyla alınacak her türlü bağış ve yardımlar bunları yapan kişilere ait bilgilerle birlikte seçim hesabına girer ve yapılacak bütün harcamalar seçim hesabından ödenir. Bu hesap başka amaçlar için kullanılamaz. Eğer seçim hesabına özel ve tüzel kişilerce yapılacak bağışlar toplamı bu Kanunun 31'inci maddesine göre harcanabilecek tutarı aşarsa aşan kısım siyasi partiler ve partilere mensup adaylarda partinin hesabına aktarılır, bağımsız adaylarda ise genel bütçeye gelir kaydedilir. Seçim hesabından avans çekilmek suretiyle ödeme yapılabilir. Ödemelerde 25-TL'ye kadar harcamaların belgelendirilmesi şart değildir. Seçim hesabının kullanılmasına ilişkin esas ve usuller bu Kanunun 41'inci maddesine göre hazırlanacak Yönetmelikte belirlenir.

(4) Bu Kanun kapsamında seçimlere katılan siyasi partiler, milletvekili, belediye başkanı ve bağımsız adaylar seçimlere ilişkin olarak elde ettikleri kaynak, gelir ve giderlerini bu Kanunda belirtilen usul ve esaslara göre muhasebe kayıtlarını yaparlar.

(5) Siyasi partilere, milletvekili, belediye başkanı ve bağımsız adaylara gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan her türlü finansal bağış ve yardımlar yapanlara ilişkin ad, unvan, yardım tutarı ve tarihine ilişkin bilgileri içerecek şekilde kayıt altına alınır. Bu şekilde hazırlanacak listeler siyasi partilerden aday olanlarınsı mensubu oldukları partiler, bağımsız adaylarınsı ise şahsen seçimlerin yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde Kurula veya bildireceğı il ve ilçe seçim kuruluna gönderilir. Kurul diğer raporlarla birlikte yardım

yapanları gösteren listeyi de ilgili siyasi partinin raporlarıyla birlikte internet sayfasında yayımlar.

(6) Siyasi partilerin, milletvekili ve belediye başkanı adayları ile bağımsız adayların seçim harcamalarına ilişkin raporlar ve bunlara ilişkin kanıtlayıcı bilgi ve belgeler siyasi parti, milletvekili, belediye başkanı veya bağımsız adayların iç imkanları ve dışarıdan sağlanan bağış ve yardımları ayrı ayrı gösterecek şekilde, seçimin yapıldığı tarihten sonra beşinci fıkrada belirtilen raporlarla birlikte ve sürede Kurula veya bildireceği seçim kuruluna gönderilir.

(7)Kurul gelen raporları en geç 60 gün içinde partiler ve adaylar bazında ayrı ayrı inceler ve konsolide ettikten sonra uygun araçlarla yayımlar. Kurul bu çalışmalarında Sayıştay Başkanlığı ve Maliye Bakanlığından uzman desteğı alabilir ve bilirkişi görevlendirebilir.

(8) Bu maddeye göre seçim raporları ve ilgili kanıtlayıcı belge ve bilgilerin Kurula gönderilmesine ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. Kurul veya Kurulca görevlendirilen uzmanlar tarafından seçim hesaplarına ilişkin talep edilecek bilgi ve belgeler ilk istenildiğinde verilmek zorundadır.

(9) Yerel meclislere aday olanlar seçim hesabı açmak ve hesaplarını Kurula göndermek zorunda değildir. Ancak siyasi partilerden yerel meclislere aday olanlar yaptıkları harcamalara ilişkin giderleri türlerini gösterecek şekilde hazırlayarak mensubu oldukları siyasi partinin hesabına dahil edilmek üzere teslim ederler. Bu şekilde siyasi parti hesabına dahil edilecek giderlerin bildirilmesi ve parti hesabına dahil edilmesine ilişkin esas ve usuller bu Kanunun 41'inci maddesine göre çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

Seçim harcamalarının denetimi

MADDE 34– (1) Siyasi partilerin seçim harcamaları Anayasa Mahkemesince denetlenir. Kurula teslim edilen siyasi partilere ve bunlara mensup adaylara ait seçim raporları ve ilgili kanıtlayıcı belgeler partiler itibariyle konsolide edildikten ve bağımsız adaylarınki ise ayrı olarak beş gün içinde Anayasa Mahkemesine gönderilir. Mahkeme kendine geldiğı tarihten itibaren altı ay içinde siyasi partilerin ve bağımsız adayların seçim giderlerini, gerek görmesi halinde tarafları da dinleyerek, denetler ve denetim sonuçlarını partiler ve adaylar itibariyle Resmi Gazetede yayımlar.

(2)Denetim sonuçlarını etkileyebilecek ölçüde önemli bilgi ve belgelerle yapılacak itirazların Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilmesi halinde karar yeniden incelenebilir. Yeniden inceleme sonucunda verilen karar kesindir. Anayasa Mahkemesi seçim sonuçlarına ilişkin rapor ve belgelerin denetiminde Sayıştay Başkanlığı'ndan yardım alabilir.

Seçimlerin İzleme Komisyonu ve yetkileri

MADDE 35- (1)Genel ve yerel seçimler oluşturulacak Seçim İzleme Komisyonu tarafından izlenir. Komisyon TBMM'de temsil edilen siyasi partilerin önereceği birer, Türkiye Barolar Birliği'nce kendi mensupları arasından önerilecek iki temsilci ile Yargıtay Başsavcısı tarafından Daire Başkanları arasından görevlendirilecek iki üyeden oluşur. Komisyonu Yargıtaydan seçilen kıdemli üye başkanlık yapar. Komisyon üyeleri arasından bir ikinci başkan ve sekreter seçer.

(2)Komisyon seçim tarihinden altmış gün önce oluşturularak göreve başlar ve seçim tarihinden itibaren doksan gün sonra görevi sona erer. Komisyonun sekreteryası işleri ve çalışma yeri Kurul tarafından sağlanır.

(3) Kurul seçim sürecinde seçim suçu işlendiğine ilişkin müracaatları kabul eder, inceler, sonuçlandırır ve ilan eder. İlan kararları Resmi Gazetede yayınlanır. Seçim suçu kararı verilen fiilleri hakkında gerekli yasal işlemlerin yapılması için ilgili mercilere suç duyurusunda bulunur.

(4) Komisyon üyelerine görev yaptıkları süre içinde (27.000) göstergesinin ödeme tarihindeki memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar huzur hakkı ödenir. Bu ödemeden damga vergisi hariç hiçbir kesinti yapılmaz.

(5) Komisyonun resmi ve özel kişi ve kuruluşlardan seçimlere ilişkin istenen her türlü belge ilk istenildiğinde verilmek zorundadır. Bu zorunluluğa uymayanlar hakkında Türk Ceza Kanunun görevi kötüye kullanılmasına ilişkin hükümlerine göre cezai işlem yapılır.

(6) Komisyon görev alanına giren konularda uzman ve bilirkişilerden yararlanabilir.

(7)Bu Maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarına göre yapılacak ödemeler ile Komisyonun diğer harcamaları Kurul bütçesinden karşılanır.

Seçim öncesi durum raporu

MADDE 36- (1) Genel ve yerel yönetim seçimlerinin yapılacağı tarihten en az altmış gün önce **Seçim Öncesi Durum Raporu** hazırlanır.

(2) Rapor genel seçimlerden önce merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumlarını kapsayacak şekilde görev başındaki Başbakan tarafından hazırlanır ve hazırlanma süresi içinde Resmi Gazetede yayımlanır ve uygun iletişim araçları ile duyurulur.

(3) Başbakan tarafından hazırlanacak Raporda merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının hükümetin göreve başladığı tarih ile seçimden önce Rapor yayımlama tarihi itibarıyla genel mali durum, varlık ve yükümlülüklerdeki değişim, seçim taahhütleri ve bunların seçimden önceki gerçekleşme durumları özet bir şekilde ve karşılaştırmalı olarak gösterilir.

(4) İl özel idareleri ve belediyelerde Rapor görev başındaki üst yöneticiler tarafından hazırlanır. Raporda önceki dönemden devir alınan varlık ve yükümlülükler, genel mali durum, devir alınan, devam eden ve tamamlanan projeler, seçim taahhütleri, bunlardan gerçekleştirilenler ve devam edenler ile üst yöneticilerce Raporda yer almasında fayda görülen diğer faaliyetlere ilişkin hususlara yer verilir.

(5) Seçim Öncesi Durum Raporunun hazırlanmasına ilişkin esas ve usuller merkezi yönetim ve sosyal güvenlik kurumları için Maliye Bakanlığı, mahalli idareler için Maliye ve İçişleri Bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

(6) Seçim Öncesi Durum Raporunu hazırlamayan veya yanıltmak kastıyla Raporda gerçeğe aykırı veya yanıltıcı veri, bilgi ve raporlara yer verenler 26/9/2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 257'nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır. Bu ceza ertelenmez.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Siyasi Partilerin Bütçe ve Kesin Hesabı ile Denetimine İlişkin Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Parti İçi Mali İşlemler

Parti bütçeleri

MADDE 37 – (1)Siyasi partilerin, bağlı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatınca ayrı ayrı gelir tahminlerini ve gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlanır ve ilgili takvim yılından önceki Ekim ayı sonuna kadar genel merkeze gönderilir. Bu bütçeler ile aynı süre içinde hazırlanacak genel merkez bütçesi en geç ilgili takvim yılından önceki Aralık ayı sonuna kadar parti merkez karar ve yönetim kurulunca incelenir ve karara bağlanır.

(2) Kabul edilen bütçe siyasi partinin internet sayfasında yayınlanır.

(3) Siyasi partilerin bütçelerine ilişkin uygulama sonuçları üçer aylık dönemler itibariyle partilerin internet sayfalarında yayınlanır.

(4) Siyasi partilerin hazırlayacakları bütçenin şekli ile gelir ve gider tahminlerinin ayrıntıları ile bütçe uygulama sonucunun raporlanmasına ilişkin esas ve usuller bu Kanunun 41'inci maddesine göre hazırlanacak Yönetmelikte belirlenir.

Muhasebe yetkilisi görevlendirilmesi ve bilgilendirme

MADDE 38- (1)Siyasi partiler gelirlerin tahsili, harcamaların ve varlıklara ilişkin muhasebe kayıtlarının yapılması, banka hesabının yönetimi ve gerekli mali rapor ve belgelerin hazırlanması ve ilgili mercilere rapor ve belgelerin verilmesini sağlamak üzere genel merkezlerinde en az mali müşavir düzeyinde belgeli bir muhasebe yetkilisi görevlendirirler. Siyasi parti hesapları serbest muhasebeci ve mali müşavirlere de tuturulabilir.

(2) Siyasi partilerin taşra teşkilatlarında mali işlemlerle görevli kişi muhasebe yetkilisinin görevlerini muhasebe yetkilisi adına yapar ve hesabını muhasebe yetkilisine verir.

(3)Siyasi partiler bir mali yıl içinde görev yapan muhasebe yetkililerinin adı, soyadı, göreve başladığı veya ayrıldığı tarihleri yönetim dönemi hesabı ile birlikte Anayasa Mahkemesine bildirirler.

Muhasebe yetkilisinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 39- (1)Siyasi partilerce muhasebe yetkilisi olarak görevlendirilenler:

a) Ödeme aşamasında yetkililerin imzalarının tamam olup olmadığı,

- b) Ödeme belgelerinde maddi hata olup olmadığını,
- c) Belgelerin tamam olup olmadığını,
- ç) Hak sahibinin kimliğini,

Kontrol ederler.

(2) Muhasebe yetkilileri görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında;

- a) Gelirleri ve alacakları tahsil etmek,
- b) Giderleri ve borçları hak sahiplerine ödemek,
- c) Partinin muhasebe kayıtlarını tutmak ve gerekli mali raporları hazırlamak,
- ç) Para ve parayla ifade edilebilen değerleri almak, saklamak ve ilgililerine vermek,
- d) Yukarıdaki bentlerde sayılan işlemler ile diğer mali işlemlere ilişkin defter ve muhasebe kayıtlarını usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutmak, yasal süreleri boyunca saklama, belge ve bilgileri aslına uygun şekilde düzenlemek,
- e) Düzenlemek ve ilgili yerlere vermek zorunda olduğu belge ve bilgileri belirtilen sürelerde ilgili yerlere vermek,
- f) Banka hesabını yönetmek,
- g) Kasanın kontrolünü ve kasaya giriş ve çıkışlara ilişkin işlemlerin kayıtlarını yapmak,
- ğ) Anayasa Mahkemesine verilecek yönetim dönemi hesabını hazırlamak,
- h) Merkez dışı örgütlere gönderilen ve buralardan gelen nakit işlemlerinin kayıtlarını tutmak,
- ı) Merkez dışı örgütlerden gelen belge ve bilgileri usulüne uygun şekilde birleştirmek ve gerekli kontrolleri yaparak Anayasa Mahkemesinin denetimine hazır hale getirmek,
- i) Siyasi partinin muhasebe birimine ilişkin hesap ve işlemlerini kendinden sonra gelen muhasebe yetkilisine devretmek, devredilen hesabı devir almak,
- j) Siyasi partinin muhasebe birimini yönetmek,
- k) Görevlendirilen mutemet ve mihmandarlara verilen ön ödemeleri yapmak, takip etmek ve kapatılmasına ilişkin işlemleri yapmak,
- l) Görev, yetki ve sorumluluk alanına ilişkin verilen diğer görevleri yapmakla, Görevlidir.

(3) Muhasebe yetkilisi hazırlanacak rapor ve belgelerin kontrol edilerek imzalanması ve partinin mali işlerinden sorumlu genel başkan yardımcısına karşı sorumludur.

Parti kesin hesabı

MADDE 40- (1) Parti merkezi ve bağılı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatı her bütçe yılını izleyen Şubat ayı sonuna kadar, bir evvelki yıla ait uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesaplarını hazırlarlar. İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir.

(2) Parti kesin hesabının hazırlanmasına ilişkin esas ve usuller bu Kanunun 41'inci maddesine göre hazırlanacak Yönetmelikte belirlenir.

Siyasi parti hesapları ve hazırlanacak yönetmelik

MADDE 41- (1) Siyasi partilerin hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

(2) Siyasi partilerin bütün gelirleri ve giderleri muhasebe kayıtlarında gelir veya giderin kaynağı, yeri ve miktarını gösterecek şekilde ve muhasebe standartlarına uygun olarak kaydedilir.

(3) Siyasi partilerin muhasebe sistemi, hesap planı, mali işlemleri, bütçeleri, bilançoları, gelir ve giderlerinin sınıflandırılması, kesin hesapları, mali raporları ile faaliyet raporunun hazırlanmasına ilişkin esas ve usuller ile defter ve belge düzeni Kurulun görüşü alınarak Maliye Bakanlığınca hazırlanacak Yönetmelikte gösterilir.

(4) Siyasi partiler ve bağımsız adayların kullanacakları hesap planı, tek düzen hesap planı esas alınarak hazırlanır.

Faaliyet raporu

MADDE 42- (1) Siyasi partiler bütün teşkilatlarını kapsayacak şekilde gelir ve giderlerini gösteren faaliyet raporunu mali yılın bitiminden sonra en geç Nisan ayı içinde hazırlar. Faaliyet raporu partinin internet sayfası ve uygun görülen diğer araçlarla ilan edilir. Raporun bir örneği kesin hesaba ilişkin diğer belgelerle birlikte Anayasa Mahkemesine gönderilir.

(2) Faaliyet raporunda gelirler ve giderler bu Kanunun 41'inci maddesine göre hazırlanacak Yönetmelikte belirlenen sınıflandırmaya uygun olarak gösterilir. Raporla önceki mali yıldan devreden varlık ve yükümlölükler, dönem içinde elde edilen ve harcanan tutarlar, satın alma veya bağış suretiyle elde edilen varlıklar ile elden çıkarılan varlıklar, gelecek mali yıla devreden nakit, alacaklar, her türlü varlıklar ve borçlar ayrıntılı olarak gösterilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Siyasi Partilerin Denetimi

Siyasi partilerin iç denetimi

MADDE 43- (1) Siyasi partiler mali işlemlerine ilişkin iç kontrol sistemini kurarlar. İç kontrol sistemi harcama sürecinin hiyerarşik kontrolleri ve harcama sonrası iç denetimi gerçekleştirecek şekilde kurulur. İç kontrol sisteminin yapısı ve yürütölmesine ilişkin usul ve esaslara ilişkin hususlar siyasi partilerin kendi mevzuatında belirtilir.

(2) Siyasi partiler harcama belgeleri üzerindeki iç denetimi parti meclisi ve milletvekilleri arasından seçecekleri en az üç kişiden oluşan denetim komisyonlarına veya bağımsız denetim şirketlerine yaptırabilirler. İç denetim siyasi partilerin gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin işlemlerin defter ve belgelerin, hazırlanan kesin hesap ve mali raporların bu Kanun başta olmak üzere diğer ilgili mevzuat, parti yönetmelikleri ve parti amaçlarına uygunluğunu kapsayacak şekilde gerçekleştirilir. Raporla iyileştirilmesi veya düzeltilmesi gereken hususlara da yer verilir.

(3) Denetim sonucunda hazırlanan rapor siyasi partilerin merkez karar ve yönetim kurulu ve parti meclisine sunulur.

Dış denetim ve harcamaların belgelendirilmesi

MADDE 44- (1) Siyasi partilerin dış denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna

uygunluğunu denetler. Ancak yapılacak kanuna uygunluk denetimi siyasi partilerin amaçlarına ulaşmak için yapılmasında fayda görülen faaliyetleri daraltacak veya bu faaliyetlerin yerindeliğini içerecek şekilde yapılamaz. Denetimde harcamaların gerçek mahiyeti esas alınır. Şekle ve usule ilişkin eksiklikler harcamaların kabul edilmemesini gerektirmez.

(2)Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri on bin lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.

(3)Anayasa Mahkemesi **Devlet yardımından yararlanan siyasi partilerin dış denetimini belgelerin gelmesinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırır ve denetim sonucunu Resmi Gazetede yayımlar.**

(4)Siyasi parti hakkında kapatma kararı verilmiş olması halinde kapatma kararının verildiği tarihe kadar olan döneme ilişkin hesaplar da Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenerek karara bağlanır. Bu takdirde denetime esas kesin hesabın verilmesi ve denetime ilişkin diğer usul ve esaslar Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenir.

(5)Siyasi partiler amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilirler.

(6)Siyasi partiler mal ve hizmet alımı ile yapım işlerini, alınacak onay belgesinde gösterilmek şartıyla, açık ihale, kapalı zarf usulü ve yazılı veya sözlü olmak üzere doğrudan veya pazarlık usullerinden herhangi biri ile yapabilir.

(7)Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle kanıtlayabilirler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma

gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılır.

(8)Siyasi partiler ücret mukabili geçici veya sürekli olarak çalıştırdıkları kişilere ödedikleri aynı ve nakdi sağlık ve sosyal yardım giderleri ile amaçlarına ulaşmak için görevlendirdikleri kişiler tarafından yapılan yurt içi ve yurt dışı seyahatlere ilişkin konaklama, yol masrafları ve diğer zorunlu harcamaları gider olarak kayıt edebilirler.

(9)Siyasi partiler, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararlarına ilişkin ödedikleri miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler.

Anayasa Mahkemesince yapılacak mali denetim

MADDE 45–(1)Anayasa Mahkemesi, kesin hesaplara ait bilgilerin belgelendirilmesini siyasi partilerden her zaman isteyebilir.

(2)Anayasa Mahkemesi denetimini evrak üzerinde yapar. Bu denetimi, Sayıştay'dan yardım sağlanarak hazırlatacağı raporlar üzerinden yapabileceği gibi, siyasi partilerin genel merkezlerinde ve mahalli teşkilatlarında doğrudan doğruya veya kendi üyeleri arasından görevlendireceği bir naip üye veya mahallin en kıdemli adli veya idari yargı hakimi niyabetinde yaptıracağı inceleme ve araştırmalar üzerinden de yapabilir. Bu maksatla, yeminli bilirkişi görevlendirebilir.

(3)Anayasa Mahkemesi, ilgili siyasi partinin başkanından veya temsilcisinden yazılı mütalaa isteyebilir; gerekli görürse sorumlu muhasebe yetkilisi de dahil ilgililerin sözlü açıklamalarını dinleyebilir.

(4)Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir.

(5)Siyasi partilerin büyük kongrelerinin kesin hesaplar hakkındaki kararları, Anayasa Mahkemesinin denetimini etkilemez. Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonucunda vereceği kararlar kesindir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali Hükümlere İlişkin Yaptırımlar

Hazinece elkoyma

MADDE 46– (1) Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağış kabul ettiği, mal veya gelir edindiği Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasi partilerin, bu yolla elde ettikleri gelirlerin tamamının, Kanunda belirtilen miktarlardan fazla gelirlerle, taşınmaz malların kanuni miktarı geçen kısmının karşılığının Hazineye irat kaydedilmesine; taşınmaz malların ise Hazine adına tapuya tesciline karar verilir.

(2) Bu Kanunun 21'inci maddesi hükmüne aykırı olarak siyasi partilere sağlanan kredi veya borçlar üzerine Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazinece elkonulur, kredi veya borcu verene karşı Hazine hiçbir yükümlülük altına girmez.

(3) Bu Kanunda belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin belgelendirilemeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşılırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir.

(4) Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir.

Paraya çevirme

MADDE 47– (1) Bu Kanunda belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin taşınmaz mallara sahip olduğu anlaşılırsa, Anayasa Mahkemesinin kararı ve göstereceği süre içinde siyasi parti tarafından bu malların paraya çevrilmesi yoluna gidilir.

Kanuna aykırı bağış alınması, borç alınması ve verilmesine ilişkin yaptırımlar

MADDE 48– (1) Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı kabul eden parti sorumlusu, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2)Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kredi veya borç veren veya alanlar ile bu krediyi veya borcu alan veya veren parti sorumlusu hakkında da birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3)Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden yardım veya bağış kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayı bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Seçim hesabına ilişkin suçlar

MADDE 49- (1)Bu Kanun kapsamında seçim hesabını oluşturmayan veya seçim sonunda, geçerli mazereti olmaksızın, süresi içinde hesabını vermeyen siyasi parti gelecek seçimlere kadar devlet yardımından yararlanamaz. Eğer siyasi parti devlet yardımından yararlanma hakkına sahip değilse merkez yürütme kurulu üyelerinin herbirine olayın gerçekleştiği dönemde geçerli olan asgari ücretin beş katı idari para cezası verilir.

(2)Seçimlere katılan milletvekili ve belediye başkanı adayları ile aynı siyasi görevlere bağımsız olarak katılanlardan bankada bağımsız seçim hesabı açmayan veya seçim sonunda süresi içinde hesabını ilgili mercilere vermeyenlere olayın gerçekleştiği dönemde geçerli olan asgari ücretin beş katı idari para cezası verilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkra kapsamına girenlerden seçim hesaplarına harcamalarının bir kısmını kayıt etmediği tespit edilen siyasi partilere kayıt altına alınmayan tutarın elli katı, milletvekili ve belediye başkanı adaylarına ise yirmi katı idari para cezası verilir. Bu hesaplara ilişkin bilgi ve belgeleri süresi içinde ilgili mercie verilmesinden sonra eksikliklerin tespit edilmesi halinde bunların giderilmesi için yirmi günü geçmemek üzere ilave süre verilir. Bu süre içinde de eksikliklerin giderilmemesi halinde seçim hesaplarına ilişkin belgeler süresi içinde verilmemiş sayılır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

İdarî para cezasına karar verme yetkisi

MADDE 50- (1)Bu Kanun hükümlerine göre idarî para cezasına karar vermeye Cumhuriyet savcısı yetkilidir.

Muaflık

MADDE 51- (1)Bu Kanunun uygulanmasında, yapılacak müracaatlara ait her türlü evrak ve vesikalar ile kurullarca düzenlenecek belge ve verilecek kararlar resim ve harçtan muaftır.

Belgelerin elektronik ortamda düzenlenebilmesi

MADDE 52- (1)Bu Kanun kapsamında hazırlanması gereken bütün belgeler gerekli güvenlik önlemleri alınmak ve şekil şartı sağlanmak kaydıyla elektronik ortamda düzenlenebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Kaldırılan hükümler

MADDE 53- (1)22.04.1983 tarih ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunun 60 ve 77'nci maddeleri(bu maddeler dahil) arasında kalan maddeleri ile Ek 1 ve Ek 6'ncı maddeleri bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 54- (1)Bu Kanun yayımı tarihinden geçerli olmak üzere yayımını takip eden yılın başında yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 55- (1)Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.